

Waarom word ik niet beter?.

<https://hdl.handle.net/1874/352301>

WAAROM WORD IK NIET
BETER?

DERDE DRUK.

TE ROTTERDAM,
bij M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendingenootschap.

1832.

N°. XLI.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes, ter bevordering van Evangelische kennis en Godzaligheid, ook bij mingeoefenden; —
namelijk: R. J. VAN DER MEULEN, B. VAN MARKEN, J. CLARISSE, A. L. M. Phil. et Theol. Doct. en Prof., A. DE VRIES, L. EGELING, J. G. VORSTMAN, R. ADRIANI, *Predikanten te Amsterdam, Hoorn, Leyden*

en Rotterdam; overeenkomstig hun Ambt en Bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevengaande Stukje hunnen Landgenooten aan; erkennende intusschen geene Uitgave voor echt, dan welke door eenen hunner, of door de Drukkers dezes, onderteekend is.

M. W. J. Stonen

Waarom word ik niet beter?

Deze vraag zou ieder doen, die in geval van ziekte, in plaats van beter te worden, even zwak bleef, geen' eetlust gevoelde, bij de minste inspanning aanstonds vermoeid werd, en in weerwil van alles wat tot versterking dienen kon, niets in krachten toenam. » Hoe komt het, » zou hij aan den geneesheer vragen, » dat ik zoo weinig vorder? » Hij zou bij zichzelf onderzoeken, welke de oorzaak was, waarom hij zulk een kwijnend leven moest leiden. Het onaangename van zulk eene voortdurende zwakheid, het verlangen om weder gezond te worden, uit en in te gaan, en zijn werk te verrigten, zou hem natuurlijk tot die vraag en dat onderzoek brengen.

Even zoo mag ik veronderstellen, dat zij, die hunne zielskrankheid eenigzins kennen en gevoelen, en in mindere of meerdere mate naar genezing verlangen, maar weinig beterschap bespeuren, ook vragen zullen: » Van waar is het toch, dat ik niet meer toeneem in het goede, de zonde niet meer sterft, ik zoo zwak en achterlijk ben en blijf, en niet krachtiger worde in den Heer? »

Voor de zoodanigen is dit boekje geschreven, ten einde hun behulpzaam te zijn in het beantwoorden dezer aangelegene vraag, en de hindernissen te doen kennen, welke hen in den weg staan; en door deze ontdekking hen op te wekken en in de gelegenheid te stellen om, onder opzien tot den Heer en Zijne alvermogende hulp, die beletselen, zoo al niet ten eenemale te overwinnen, dan toch derzelve schadelijken invloed hoe langer hoe meer te onderdrukken.

Maar het is mogelijk, en zelfs hoogstwaarschijnlijk, dat dit stukje in handen komt van menschen niet alleen, die door het opschrift zullen uitgelokt worden, om het met graagte en belangstelling te lezen, dewijl zij hopen een antwoord ter hunner onderrigting te zullen bekomen; maar ook van zulken, die nog nooit deze vraag gedaan hebben. Tot de zoodanigen wil ik vooral een woord spreken, eer zij het ter zijde leggen, ten einde ook deze op te wekken en aan te moedigen, om het niet ongelezen te laten.

Een woord aan hen, die deze vraag niet doen.

Er is tweederlei soort van menschen; zulke, die zich noch om deze vraag noch om het antwoord veel bekommeren, maar slechts zonder nadenken voortleven, en zulke,

die meenen niet veel beterschap noodig te hebben; de eersten zijn onverschillig, de anderen met zichzelven voldaan en tevreden.

Stelt gij geen belang in de reiniging uwer ziel, uit welke oorzaak dit ook moge voortkomen, het zij uit zorgeloosheid omtrent de geestelijke en eeuwige dingen, het zij uit overmatige bezorgdheid voor uwe tijdelijke belangen, welke u van den morgen tot aan den avond bezig houden, het zij om andere redenen; ik kan en mag u niet met stilzwijgen voorbijgaan, want uw toestand is hoogst beklagenswaardig en gevaarlijk, gij denkt niet na, noch bekommert u over datgene wat toch voor en boven alles uwe zorg moest na zich trekken: de toestand uwer ziel namelijk, en de onvermijdelijke gevolgen welke daaruit beide hier en in de eeuwigheid zullen voortvloeijen. Gij zijt toch geschapen voor de eeuwigheid, bij den dood treedt gij dezelve in, *zonder heiligmaking zal niemand God zien* (1), dat staat er geschreven, en al lazen wij dit niet zoo duidelijk in de H. Schrift, zou het uit den aard der zaak van zelve volgen, dat menschen die geen zin en smaak hebben in het dienen van God, ten eenemaal ongeschikt zijn voor het werk en de zaligheid des Hemels: zij zouden er zich niet vinden, noch toe-

(1) Hebr. XII: 14.

gelaten kunnen worden tot de gemeenschap met dien God, die enkel licht is. En zoudt gij u dan deswegens niet bekommeren, maar voortleven in de aanschouwing uwer oogen, naar den lust van uw hart, in het zorgen voor uwe aardsche belangen, zonder op het heil uwer onsterfelijke ziel bedacht te zijn? *Wat baat het den mensch al won hij de geheele wereld, en hij moest schade lijden aan zijne ziel (1)?* Anders moet het met u en mij worden, dan het van nature is, of wij gaan gewis verloren, want de Heer heeft gezegd: *Zoo iemand niet wedergeboren wordt uit water en Geest, hij zal het koninkrijk Gods niet ingaan (2)*; en zouden wij ons dan deswegens niet bekommeren? dit ware de weg om hoe langer hoe erger te worden, en in het kwade ons te verharden. Zoo onbedacht, zoo roekeloos handelt gij nooit wanneer gij naar het ligchaam ziek zijt, want gij denkt: het mogt eens ergere gevolgen hebben; gij vreest den dood, en zoudt gij dan niet veel meer vreezen voor den eeuwigen dood, voor een haastig verderf dat niet meer te herstellen zijn zou? *Hier* moet de bekeering van hart en leven, het afsterven van de zonde begonnen worden, zal het in de toekomstige wereld kunnen voortgezet worden, want met dat aan de

(1) Matth. XVI: 25.

(2) Joh. III: 5.

wereld en de zonde verkleefde gemoed kunnen wij ten Hemel niet ingaan, *want zoo wat de mensch zaait, zal hij eenmaal maaijen* (1). O! legt dan dit boekje niet ongelezen weg, het kon misschien in de hand van dien God, die u nog lankmoedig draagt, het middel zijn, om u tot nadenken en inkeer te brengen, en in dezen uwen dag nog te doen bekennen wat tot uwen eewigen vrede dient.

Of mogelijk meent gij niet veel beterschap noodig te hebben. Gij zijt in uwe oogen wel niet volmaakt en zonder zonde, maar toch ook niet zoo slecht als anderen; gij hebt u nimmer aan grove buitensporigheden schuldig gemaakt, leeft zedig en ingetogen, niemand heeft op u met grond iets te zeggen, gij hebt en doet veel goeds, zijt eerlijk, naarstig, medelijdend, hulpvaardig, en neemt uwen pligt waar, gelijk het behoort, en hetgeen in het een of ander u nog ontbreekt, vertrouwt gij, zal God naar Zijne genade wel vergeven en overzien. Zoo als gij u zelve beschouwt, dachten de Pharizeën in Jezus tijd mede: zij hielden zich voor brave en vrome menschen, meenden dat hun weinig behoefde vergeven te worden, en dat de lijst hunner goede hoedanigheden en werken veel grooter was, dan die van hunne gebreken en

(1) Gal. VI: 7.

zonden; en daarom trokken zij zich de prediking van Johannes den Dooper, die hen tot bekeering riep, niet aan, en hadden weinig op met Jezus, die zeide gekomen te zijn niet om *regtvaardigen* maar *zondaars* te roepen tot bekeering. Het is doorgaans een ongunstig teeken wanneer de zieke geen pijn of smart gevoelt, en het gebeurt meermalen, dat hij zijne ongesteldheid ligt acht, terwijl de geneesheer zijne kwaal hoogstgevaarlijk en zijnen toestand allerzorgelijkst houdt. Zoo als gij over u zelve denkt, dan zou Jezus Christus wel in den Hemel hebben kunnen blijven, en is een groot gedeelte van het Evangelie in het geheel niet op u toepasselijk; want dat zegt ons dat *de geheele wereld voor God verdoemelijk is, dat allen gezondigd hebben, dat in ons vleesch geen goed woont, en dat geen vleesch kan geregtvaardigd worden voor God* (1); dan zoudt gij veel betere menschen zijn dan een David, een Daniël, een Paulus, welke van zich zelve een gansch ander getuigenis aflegden. Het is onkunde aan den waren aard en uitgebreidheid dier heiligheid, welke wij behooren te bezitten om voor God te kunnen bestaan, het is onbekendheid met de innerlijke onreinheid van uw hart, eigenliefde, hoogmoed en ongeloof aan het vernederende getuigenis dat het Evan-

(1) Rom. III.

gelie van ons allen geeft, hetwelk u zoo gunstig van u zelve doet denken; en zoo blijvende kunt gij niet beter worden, want u ontbreekt het allereerste vereischte van den waren Godvruchtigen: de nederigheid, de armoede des geestes, aan welke het koninkrijk Gods wordt toegezegd. Gij zijt regtvaardig in *uwe* oogen, maar niet in de oogen *Gods*, met Wien wij te doen hebben. Gij weerspreekt het getuigenis van het Evangelie en van de beste en Godvruchtigste menschen, hetwelk gij voor leugen verklaart, en deze uwe zelfverheffing is, volgens Jezus' uitspraak, *een gruwel in de oogen des Heeren*; daarom zijt gij ook zoo koel omtrent den Heere Jezus, gelijk Simon de Pharizeër (Luk. VII), en ziet uit de hoogte neder op tollenaars en zondaars, gelijk deze deed. Daarom wordt gij van dag tot dag ongevoeliger voor de stem van het tot zondaars sprekend Evangelie; gij vreest geen gevaar, en loopt het echter, zoo blijvende, regelrecht te gemoet; gij vergelijkt u zelve met anderen, maar niet met den veelömvattenden eisch van Gods geboden; gij beoordeelt u zelve naar hetgene gij meent te bezitten, en niet naar het oneindig meerdere dat u ontbreekt; gij houdt u tevreden met den uiterlijken schijn, zonder acht te geven op de beginselen en bedoelingen, waaruit gij

werkzaam zijt. Ach! misleidt u zelve niet langer met ijdele overleggingen, welke u eens allen zullen ontvangen, en bekent u voor God en uw geweten zoo als gij waarlijk zijt, diep bedorvene; hoogst schuldige en zonder de genade Gods in Jezus Christus, en de vernieuwing des H. Geest, verlorene zondaars; want er staat geschreven: *Zoo iemand niet wedergeboren wordt uit water en geest, hij zal in het koninkrijk Gods niet ingaan* (1).

Wat de vraag veronderstelt.

Deze vraag veronderstelt drie dingen: dat het met ons beter *behoorde* te zijn, dat het beter *kon* zijn, maar ook dat men beter *wenscht* te worden.

Niemand, die slechts een weinig met zichzelf bekend is, zal het durven ontkennen, dat gij en ik geheel andere menschen en Christenen *behoorden* te zijn, dan wij ons zelve bevinden te wezen. Veel ijveriger en nauwgezetter in het goede, veel waakzamer en meer strijdende tegen het kwade, minder aardsch en wereldsgezind, meer ootmoedig en rein van hart, meer levendig in het geloof, krachtiger in de hope, overvloediger in de liefde; ons zwijgen en spre-

(1) Joh. III: 5.

ken, ons bidden en werken, ons doen en laten, en vooral de gesteldheid van ons hart, onze beginselen en bedoelingen, behoorden toch meer Gode welgevallig, meer waardig aan het Evangelie, dat wij belijden, — meer overeenkomstig met den naam dien wij als Christenen en discipelen van den gezegenden Verlosser dragen, meer naar Zijn voorschrift gerigt, meer aan Zijn beeld gelijkvormig te zijn. Wie zal hier al het ontbrekende kunnen tellen! Dit niet alleen; maar hoe vaak zien wij het tegendeel, hoe laag zijn wij gestemd, hoe koel is ons hart, hoe vele verkeerdheden blijven bij voortdoring ons aankleven!

Dan, het is niet zoo zeer over de onvolmaaktheid, welke ten allen tijde, en bij ieder, ook bij den allerheiligste zoo lang hij in dit leven is, gevonden wordt, dat ik tot u wilde spreken; het is niet over de volkomene herstelling, welke voor den opregten dienaar des Heeren wenschelijk en hem eenmaal in Gods beloften is toegezegd, maar over den weinigen en tragen *voortgang*, zoo niet *stilstand* en *achteruitgang* der genezing, dat ik met u wilde nadenken. De vraag is niet: waarom word ik niet *gezonder*? maar: waarom word ik niet *beter*? Het is niet de klagt over onvolmaaktheid, maar de zelfbeschuldiging wegens gebrek en

verzuim in het bevorderen der genezing, die ik bedoel. Het *kon* toch anders zijn met u en mij, naar de veelvuldige middelen, die er bij ons aangewend zijn, misschien reeds vele jaren; naar het licht dat ons bestraalt, de opwekkingen en voorbeelden die wij hadden, en naar den arbeid, dien God en menschen aan ons besteed hebben.

Deze vraag veronderstelt tevens cenige begeerte om anders en beter te *willen* worden, dat men ontevreden is met zich zelve, en het gaarne anders verlangt. Want *zonder dat* zou men deze vraag niet doen. Het zijn dus geene met zich zelve ingenomene en voldane menschen, welke ik mij voorstel; maar zulke, die bij zich zelve *of* in het geheel geene, *of* slechts weinige en niet noemenswaardige beterschap bespeuren, en deswegens, hetzij nu en dan uit een ontwaakt geweten, hetzij uit een vernieuwd beginsel der aanvankelijke bekeering, eene meer hartelijke en blijvende begeerte hebben, dat het toch anders met hen *mogt* worden.

De belangrijkheid der zaak.

Beter worden, dat is van de *heerschappij* der zonde niet alleen, maar ook van hare *betsmettingen* verlost, in het goede krachtiger en overvloediger te worden, te wassen in de ken-

nis en de genade van den Heere Jezus, Gode vruchten te dragen, en alzoo meer der zonde af te sterven en der gerechtigheid te leven, dit zeker vordert onze Christelijke roeping en belijdenis, de eere des Christendoms, de stichting van anderen en ons eigen belang. Het is het groote oogmerk van het werk der verlossing, van de verzoening en vergeving onzer zonden, van de inwoning des Geestes, van de Evangelie-prediking en van al de wegen en leidingen der Goddelijke Voorzienigheid met ons.

Ware het anders en beter met ons gesteld, hoe zouden wij dan niet *meer* met den mond en het hart den naam des Heeren groot maken, en door onze goede werken den Vader in de Hemelen verheerlijken! Hoe zouden wij de uitnemende liefde, met welke Christus ons heeft lief gehad, niet waardiger beantwoorden! Hem tot eere en vreugde zijn, den Heiligen Geest minder en zeldzamer bedroeven! Hoe zouden wij dan niet *meer* als lichten schijnen in de wereld, de kracht der waarheid, ter beschaming en overtuiging van hen die ze niet kennen, en het heerlijke van de dienst des Heeren, ter opwekking en uitlokking van anderen openbaren! Wat zouden wij niet velen kunnen winnen, en althans den mond *meer* stoppen van hen, die uit het slordig gedrag der Christenen, en het weinige onder-

scheid dat zij in hen meermalen bespeuren, aanleiding nemen om de waarde van het Christendom te miskennen, en de leer der genade te lasteren, en daarin een' vrijbrief meenen te vinden, om zich zelve te verschoonen, en in de zonde te volharden. Ja voor ons zelve is het van het grootste belang; — niet beter te worden, is inderdaad erger te worden, *stilstaan* is in den grond der zaak *achteruitgaan*, en welk een verlies is dit niet voor het tegenwoordige en toekomstige leven! *Hier* hebben wij dan een kwijnend leven, weinig genot van de zegeningen des Christendoms; wij blijven ten achteren, en mogen op geen ruimen ingang hopen in het eeuwig koninkrijk van Christus. De zaak dus is allerbelangrijkst.

De vraag is noodzakelijk.

Men hoort wel vele klagten over slechtheid der tijden en der menschen, en vraagt wel: »Waarom worden *de menschen* niet beter?» maar minder aan zichzelf: »waarom word *ik* niet beter?» en hier komt het toch voornamelijk op aan; want wat zou het mij baten, indien ik dit in het algemeen onderzocht, en ten aanzien van *anderen* kon beantwoorden, en ik zag *mij zelve voorbij?* in alle andere dingen den-

ken wij het eerst aan ons zelve; en moeten wij dit dan in de allergewichtigste zaak onzer bekeering en zaligheid niet *veel meer* doen? Behalve dat, wanneer ieder slechts bij en met zich zelve begon, dan zou de algemeene verbetering wel van zelve volgen.

Die vraag nu is noodzakelijk, omdat, zonder de oorzaken te kennen, welke u en mij bijzonder verhinderen in de beoefening van het Christendom, er op geen beterschap te hopen is. Hoe zal men zich kunnen reinigen van de besmettingen des vleesches en des geestes, indien men niet weet, welke die besmettingen zijn? Hoe kan men waken en strijden tegen een' vijand, die men niet kent? Het werk onzer aanvankelijke en voortgaande bekeering is een Goddelijk, maar ook een redelijk werk; het begint altijd met de verlichting des verstands, met de kennis van hetgene wij zijn en missen. Het onderzoek naar de oorzaken, waarom wij niet beter worden, behoort ook tot die oefening in Godzaligheid, welke den Christenen in Gods Woord allerwege en ernstig wordt aanbevolen.

Dit onderzoek is wel niet aangenaam, want het brengt ons, indien wij het getrouw doen, tot ontdekkingen, die ons vernederen en bedroeven. Het peilen der wonden veroorzaakt pijn, en zoo lang het ons niet

waarlijk ernst is om beter te worden, zullen wij dat onderzoek schroomen, uitstellen, of slechts oppervlakkig verrigten. Maar zullen wij het daarom nalaten, en daardoor onze zielstoestand laten verërgeren, en ons in gevaar begeven, dat de kwaal ongeneeslijk wordt? Het wordt toch zeker eenmaal ons bekend; die het *hier* niet wil, zal het in de *toekomende wereld*, maar dan te laat om er van genezen te worden, moeten zien; en de vraag moet, in eene zaak waar het op ons leven, op onzen vrede, op de eere Gods en onze toebereiding voor de eeuwigheid aankomt, niet zijn: wat is *aangenaam*? maar: wat is *noodig*?

*De verkeerde en onvoldoende beantwoor-
ding dezer vraag.*

Hoogst *verkeerd*, ja misdadig en Godbeleedigend zou het antwoord zijn, indien wij, het zij meer openlijk, het zij meer bedekt, de schuld, waarom wij niet anders zijn en worden, op God zouden leggen, het zij door het toe te schrijven aan de inrigting onzer zinnelijke natuur, aan ons gestel en temperament; het zij door heimelijk te meenen, dat God Zijnen Geest om ons te heiligen, zou onthouden. Al degenen die zoo denken, zijn nog in volle vijandschap tegen

God; zij behooren tot die booze en luije dienstknechten van welke Jezus spreekt (1), welke den Heer beschuldigden als of hij maai- de waar niet gezaaid was, en echter zelve de schuldige oorzaken waren dat zij niets met hun talent gewonnen hadden. Het is het verwijt van den moedwilligen, roekeloozen, en aan zijne lusten verslaafden kranke, welke door onvoorzigtigheid, door zich te wagen, zijne ongestelheid verergert, de geneesmid- den niet gebruiken wil, en dan nog de onbe- schaamdheid hebben zou, om zijnen Genees- heer in het aangezicht te zeggen; » dat ik niet beter word is *uwe* schuld.” Welk eene taal in den mond van een' mensch die zijne verkeerdheden, in plaats van te bestrijden, veel meer aankweekt en voedt: die spreekt van ont- houding des Geestes om welke hij nimmer met zijn geheele hart gebeden heeft, die me- nigmaal aan zijn hart klopte, maar dien hij moedwillig uitgebluscht en tegengestaan heeft.

Welk eene taal der leugen en des lasters voor een' mensch, die den heiligen en pleg- tigen eed kent welke de Hooge God in Zijn woord gedaan heeft: *Zoo waarachtig als ik leve, zoo ik lust heb in den dood des god- deloozen! Maar daarin heb ik lust, dat de god- delooze zich bekeere en leve* (2); die het weet uit den mond van Jezus Christus zelve, dat

(1) Matth. XXV: 26—29.

(2) Ezech. XXXIII: 11.

God den Heiligen Geest geven wil dengenen die Hem bidden (1); wien deze belofte door den Doop plegtig is toegezegd en bevestigd, en de langmoedigheid Gods bij eigen ervaring kent, *als niet willende, dat eenigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekeering komen zouden* (2).

De reden ligt ook niet in den tijd, in welken wij leven, of in de omstandigheden van ons beroep en huisgezin in welke wij ons bevinden. Deze hebben, ja, hunne afleidingen en verzoekingén, en kunnen het soms moeijelijk en bezwaarlijk maken; maar zij zijn niet onoverwinnelijk voor hem, die opregt der vreeze Gods is toegedaan, en waakt en bidt. In elken tijd, hoe boos en bedorven ook, vond men ijverige en getrouwe dienaars des Heeren, die rein bleven van de besmetting hunnes tijds, en als lichten schenen in het midden van een krom en verdraaid geslacht. Denkt aan Enoch en Noach, aan Jozef en Samuël, aan eenen Obadja bij het afgodische hof van Achab, aan de zeven duizend die hunne kniën voor den Baal niet bogen, aan de Christenen te Sardis, die hunne kleederen niet bevleekt hadden, en aan die te Philadelphia, welke het woord der lijdzaamheid bewaarden. Door gebed en waakzaamheid is alles te verkrijgen; door de geestelijke wapenrusting kan

(1) Luc. XI: 13.

(2) 2 Pet. III: 9.

men staan blijven in den boozen dag, en met Christus, Die kracht geeft, de wereld overwinnen. Wij zoeken de schuld onzer achterlijkheid vaak in de dingen buiten ons, terwijl de eenige ware oorzaak in ons zelve schuilt. Onze is de schuld, onze alléén.

Het is echter nog *geen voldoende* antwoord, wanneer wij dit in het algemeen erkennen, en zeggen: » het is door de bedorvenheid die in ons woont, » indien wij niet bepaald en onderscheiden weten, wat het eigenlijk is, dat ons in den weg staat en hindert. Gelijk het is met de ziekten onzes ligchaams: de kwaal is somtijds dezelfde, maar wijzigt zich naar de bijzondere gesteldheid der personen; neemt bij den eenen *dezen* loop, brengt *die* uitwerkselen en verschijnsels voort, bij gene wederom *andere*; alzoo is het ook met onze ziels-krankheid. — Alle zijn wel der zonde onderworpen, maar niet alle zondigen op dezelfde wijze; het hoofdgebrek bij den eenen is onderscheiden van dat des anderen. — *Hier* loopen meer *deze*, daar *gene* oorzaken te zamen, welke aftrekken, verdooven, traagheid in het bidden en strijden vermeerderen, of de verkeerdheden opwekken en stijven. Er is onderzoek, zelf-beproeving noodig, wat bij u en bij mij de eigenlijke en voorname oorzaak is, waarom wij *of* ledig en onvruchbaar blijven bij de kennis van den Heere Je-

zus Christus, of op dezelfde hoogte staan blijven, niet voortvaren tot de volmaaktheid, noch wassen in Hem die het Hoofd is.

Die oorzaken zijn zoo onderscheiden als veelvuldig. Haar alle op te noemen en aan te wijzen is niet mogelijk: en al konden wij dit, hiertoe zou zulk een klein boekje niet geschikt zijn, en het zou, vreeze ik, u meer verwarren dan nuttig zijn. Ik wil dus op eenige der voornaamsten, die ik bij mij zelve en bij anderen heb opgemerkt, en blijkens de ondervinding meest algemeen gevonden worden, u opmerkzaam maken, en tevens bij elk derzelve trachten toe te dienen, hetgene onder den zegen Gods strekken kan, om u het schadelijke derzelve te doen kennen, en onder biddend opzien tot den Heer te bestrijden en te onderdrukken.

Wat men bij het lezen van het antwoord vooral niet vergeten moet.

Zal het doel van dit geschrift bij u, die dit leest, eenigzins bereikt worden, en het u waarlijk nuttig zijn, vergeet dan niet:

Uwe plaats te zoeken. Bij elk der opgegevene oorzaken moet gij bedaard stilstaan, en u zelve afvragen: is dit ook *mijn* geval? Zou *dat* ook de hinderpaal zijn, welke *mij* bijzonder in den weg staat? Het is mogelijk,

ja zelfs meer dan waarschijnlijk, dat meer dan één dier oorzaken bij u gevonden worden; zeker althans dat er niemand is, het zij hij met het groote werk zijner bekeering reeds aangevangen heeft, of het nog niet begonnen heeft, welke hier zijne plaats niet zal kunnen vinden, indien hij slechts met zijn hart wil bekend worden, en zich den tijd gunt, om zijn geweten te laten uitspreken.

Hebt gij uwe plaats gevonden, vergeet dan niet, dat het *kennen van de oorzaak* wel de weg en het middel is, om tegen dezelve op zijne hoede te kunnen zijn, maar het is de *wegneming zelve niet*, even zoo min als het kennen van oorzaken eener ziekte, de genezing zelve is. Er is nog eene groote afstand tusschen het eerste en het laatste. Men kan, gelijk Jacobus zegt (1), zijn aangeboren aangezicht in den spiegel bemerken, maar zoo oppervlakkig, en als 't ware ter loops, met zoo weinig indruk, dat men de groote zaak der reiniging van die vlekken vergeet, en dus blijft die men is. Zulk een vergetelijk hoorder of lezer is gelijk aan iemand die zijne oogen opent en straks weder sluit, die van hetgeen hij weet en ziet, hoegenaamd geen nut heeft, over het gebrek aan beterschap wel kan klagen, maar eigenlijk met de zaak zelve het niet regt meent. De daders des

(1) Jacb. I: 23 en 24.

werks zijn ook in dezen alleen welgelukzalig. De reiniging van zonden, het afleggen en uitdoen van den ouden mensch met zijne bewegingen en begeerlijkheden, het uittrekken en afhouden van het oog, de hand en den voet, die ergert, — hierop komt het voornamelijk aan.

Vergeet mede niet *biddende* te lezen, en u zelve te onderzoeken; want zullen wij onze gebreken regt kennen, zonder verschooning belijden, met schaamte en weerzin ze veroordeelen, ze willen en kunnen bestrijden, dan hebt gij en ik noodig, dat God ons ontdekke aan ons zelve, de eigenliefde, den hoogmoed, de afwezigheid van ons zelve, en de gehechtheid aan onze zondige verkeerdheden, dwaze begeerlijkheden en verouderde gewoonten verbreke: ons lust, moed en kracht schenke om te willen, te durven en te kunnen strijden tegen de zonde, die in ons woont. — De bede van David zij dan ook bij het lezen van dit boekje bij u, zoo wel als bij mij onder het schrijven, de oprechte begeerte onzer harten: *Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij en ken mijne gedachten, en zie of bij mij een schadelijke weg zij, en leidt mij op den eeuwigen weg.* (1)

(1) Psalm CXXXIX: 23 en 24.

Eerste oorzaak waarom men niet beter wordt:

Dat men niet beter wil worden.

Ziet daar de eerste en meest voorname reden, waarom het bij de meeste menschen blijft zoo als het is. Zij *willen* dienstknechten der zonde, en vrienden der wereld blijven. De lust ontbreekt, om van hunnen verkeerden weg terug te keeren. Zij hebben wel zin in de zaligheid die het Evangelie belooft, en in den troost die hetzelfde in lijden en tegenspoed schenkt, maar niet in de heiligheid die het ons predikt. Zij zijn hiervan inderdaad afkeerig, beschouwen het Christenleven als een n  ar en treurig leven, als eene belemmering van de vrijheid om naar den lust van hun hart te doen en te laten hetgeen hun behaagt. De geboden zijn hun te zwaar, het juk is te lastig, en zij schuwen den strijd met zonden, wier genietingen hun aangenaam, en wier voldoening hun behoefte geworden is; met   en woord: zij *willen* zich niet bekeeren. Zoo lang nu deze afkeerigheid en lusteloosheid niet weggenomen wordt, is het ook onmogelijk dat het met de zoodanigen beter zou worden; integendeel, hun toestand wordt van dag tot dag erger, de kwaal hardnekiger; zij worden indrukkelooser, ongevoeliger en verharder in het kwaad. Hier is

eene geheele omzetting des gemoeds, eenen nieuwen zin en geest noodig, zal er iets goeds van de zoodanigen worden; de grond des harten is ondeugend, en kunnen er dan goede vruchten verwacht worden? De blinddoek welke hun voor de oogen hangt moet weggenomen, de vriendschap met de zonde verbroken worden; zij moet als vijand gekend, vreeze en liefde tot God in het hart geplant worden, door de allesvermogende genade Gods en kracht des H. Geestes, anders is het zedelijk onmogelijk dat zulken te regt komen. — Wanneer wij op deze ongeezindheid en afkeerigheid van ons bedorven hart, om tot God opregtelijk weder te keeren, alléén acht geven, dan zouden wij wel met de discipelen vragen: wie kan dan zalig worden? Maar wij grijpen wederom moed, wanneer wij op die groote, vrijwillige en uitdrukkelijke belofte van het Evangelie zien, waarin de hooge God verklaart: Ik zal u een nieuw hart geven, en maken dat gij in Mijne wegen wandelt, — en als wij door de ondervinding van alle tijden, ja in onszelfen, de bewijzen opmerken van die voorkomende, opzoekende en alles overwinnende genade, waardoor Hij het steenen hart wegneemt, de vijandschap verbreekt, en het *willen* zoo wel als het *werken* schenkt. Want hoe zeer wij nu an-

ders denken, en lust hebben om voor God te leven, wij waren toch eertijds als dwalende schapen, in de duisternis gelijk de anderen; maar zijn nu bekeerd tot den oversten Herder en Opziener der zielen; wij verblijden ons te zien, hoe die goede Herder en éénige Verlosser van zonden voortgaat door zijn Evangelie, en door de stem en wegen Zijner Voorzienigheid, aan die wederhoorigen en onwilligen te arbeiden; en wij wenschen dan ook navolgers Gods en van Christus te zijn, in de zoodanigen met liefde, en ernst, en langmoedigheid, te vermanen en op te wekken, om de slechtigheden te verlaten en te treden op den weg des verstands, of God hun te ééniger tijd de bekeering gawe.

Dan, er kan reeds eenige lust en begeerte zijn om van het juk der zonde verlost te worden, en door gerechtigheid te leven, zoo dat men niet geheel onverschillig, en op verre na niet zoo afkeerig is, gelijk de even genoemden, en dat toch de ware bekeering ten leven achterblijft; en dit doet ons denken aan een' anderen hinderpaal, welke mede gelegen is in de onwilligheid des menschen, om zich geheel aan de dienst van God te verbinden.

*Tweede oorzaak dat men niet beter wordt:
Onvolkomenheid des harten.*

Groot is het getal dergenen die onder het licht des Evangelies leven, en overtuigd zijn van de noodzakelijkheid hunner bekeering, dezelve wenschen en ook eenmaal hopen deelachtig te worden, — daartoe ook nu en dan het voornemen opvatten, maar bij welken het echter daarbij blijft, en tot geene uitwerking komt. Zij zijn gelijk aan den zoon in de gelijkenis door Jezus geteekend, die tot zijnen vader zeide: *Ik ga, en hij ging niet* (1); hun ontbreekt de volkomene vereeniging met den wil des Heeren; hun hart is bewogen, maar niet gewonnen; zij zijn overtuigd maar niet overreed. Zij hangen nog te veel aan de wereld, zij schroomen den strijd, zoo wel als de naspraak en den smaad der menschen. Zij hinken op twee gedachten, somwijlen jaren achter een; willen de vriendschap der wereld met de vriendschap Gods vereenigen; komen tot geen vast besluit en openbare keuze, en blijven die zij zijn. Zulk eene verdeeldheid des gemoeds is volstrekt onbestaanbaar met hetgeen God van Zijne vereerders en Jezus van Zijne discipelen vordert. *De vriendschap der wereld is de vijandschap Gods* (2).

(1) Matth. XXI: 30, 31. (2) Jacob. IV: 4.

Zoo iemand de wereld lief heeft, de liefde des Vaders is niet in hem (1). Zoo wie vader of moeder, huis of akker, lief heeft boven mij, zegt Jezus, is mijns niet waardig (2). Niemand kan twee Heeren dienen, gij kunt God niet dienen en den Mammon (3). Zoo spreekt het woord des Heeren, naar hetwelk God beide in dit en in het toekomstend leven zal oordeelen. De zoodanigen zijn te meer te beklagen, omdat zij bij zulk een half Christendom geen waar genot van hetzelfde kunnen hebben, en daarbij zich zelve vleijen met eenen ingebeelden hemel, welken zij, alzoo blijvende, nimmer zullen kunnen ingaan, omdat het wezen der zaak, de opregtheid en volkomenheid des harten, ontbreekt. Gevaarlijk is nog daarenboven zulk eenen toestand, omdat hij veelal minder tegenstand en afkeuring vindt, — door eene oppervlakkig oordeelende wereld met lof overladen wordt, en daardoor den mensch in den waan brengt, dat hij meer heeft, dan hij inderdaad bezit, en beter is, dan duizend anderen; hierdoor wordt dat ootmoedig schuldgevoel, hetwelk den zondaar betaamt, en die droefheid naar God, zonder welke geene onberouwelijke bekeering tot zaligheid kan plaats hebben, geweerd, — zelfverheffing en valsche gerustheid geboren;

(1) 1 Joh. II: 15. (2) Matth. X: 37. (3) Matth. VI: 24

terwijl hoeren en tollenaars dikwijls de zoodanigen voorgaan in het koningrijk van God.

Zijt gij die dit leest, in dezen toestand? O! wat ik u bidden mag, laat deze dubbelhartigheid varen. De weg die gij nu bewandelt, moge regt schijnen in uwe oogen, maar hij is een der zijpaden van den breeden weg, die tot het verderf leidt. De Heer eischt het hart en het leven gehéél voor zich. Hij is het ook overwaardig, maar Hij ook alleen. Die oppervlakkige Godsdienstigheid, waarmede men zoo veel kan vereenigen, hetwelk den Christenen onbetamelijk is, en smaak kan hebben in het navolgen van eene ijdele wereld die in het booze ligt, is van weinig waarde; zij heeft geene kracht, en zij zal eenmaal te ligt bevonden worden — zulk eene teleurstelling is te vreeselijker naarmate zij onherstelbaarder wezen zou, dan dat wij nog een oogenblik met eene gedaante der Godzaligheid ons zonden gerust stellen, terwijl het wezen ontbreekt; — de tijd onzes levens is te kort en te onzeker dan dat wij nog langer zouden aarzelen om eene beslissende keuze te doen. *Hetgeen* wij zijn, moeten wij *geheel* zijn — voor of tegen. Wilt gij met de wereld verloren gaan en veroordeeld worden? Volgt ze dan zoo lang het u behaagt; maar wilt hij ten leven ingaan, en Christus toebehooren? Dan moet ook het hart *volkomen*

zijn met Christus; hoe zullen wij anders voor Hem durven verschijnen, wiens oogen zijn als vuurvlammen, en die de harten en nieren doorzoekt? Hoe zullen wij, in den bangen s'rijd des doods, hoop en troost vinden, als zoo vele banden der wereld ons aan haar vasthouden, en het geweten ons de getuigenis weigert van in waarheid en opregtheid Hem gediend te hebben? De begoocheling en het zelfbedrog houdt eens op, de menschen laten ons los, de wereld verdwijnt voor onze oogen, en wat zou het zijn, als wij die uitspraak moesten hooren: » u heb ik nooit gekend! »

Derde oorzaak:

Verkeerde denkbeelden over het beter worden.

Bij niet weinigen vindt men geheel verwarde, onvolkomene en verkeerde begrippen over des menschen zedelijke herstelling, en het beoefenend Christendom; en waar deze heerschen, daar kan het ook met de waarachtige bekeering en den voortgang derzelve niet voorspoedig gaan.

Deze verkeerde denkbeelden zijn *over het beter worden zelve, over deszelfs verkrijgbaarheid en noodzakelijkheid, alsmede over den weg en de wijze, waarop wij dezelve verkrijgen kunnen.*

Over de zaak zelve treft men niet zelden twee misbegrippen aan, die beide lijnregt tegenover elkander staan, maar ook beide zoo wel den aanvang als den wasdom van des Christens heiligmaking even zeer stremmen. — De eerste is, dat men het beter worden zich voorstelt, als bestaande in eene verbetering des levens, afgescheiden van de inwendige en grondige vernieuwing des harten. — De andere, dat men de eerste verandering des gemoeds door den Geest, te zeer als hoofdzaak beschouwt, en daarin berust, zonder de noodzakelijkheid evenzeer te beseffen om zich te benaastigen op den verderen voortgang door het geheele leven. De eersten zijn gelijk aan hen die bouwen willen, zonder dat er vooraf een goed fundament gelegd is; de anderen blijven bij het eenmaal gelegde fundament staan, zonder daarop voort te bouwen. — De eersten willen de uitwendige verschijnselen der ziekte wegnemen, maar laten de ziektestof onaangeroerd in hun binnenste steeds voortwoelen, die dus op andere plaatsen wederom uitbreekt. De anderen meenen dwaasselijk, dat als de kracht der ziekte gebroken is, zij reeds genezen zijn. Het eene zoo wel als het andere is even noodzakelijk, moet hand aan hand gepaard gaan, omdat beide tot het beter worden des menschen behooren. Het

is toch in het binnenste van ons hart, in den geest onzes gemoeds, dat die groote en gezegende verandering moet aanvangen, en zich moet blijven uitstrekken, dat is hetgeen de Bijbel noemt de geboorte uit God, de levendigmaking, de nieuwe zin en het nieuwe hart, waardoor wij de zonde leeren betreuren en haten, God en den Heere Jezus Christus leeren vreezen en liefhebben, de geestelijke en eeuwige dingen ons boven alles dierbaar worden, en er een ongeveinsde lust en toeleg in ons verwekt wordt, om de wereld en de zonden te verzaken, Gode welbehagelijk, en den Heere Christus gelijkvormig te worden. Hoe zou men ook vijgen van doornen, en druiven van distelen kunnen plukken, een kwade boom kan geene goede vruchten voortbrengen; maakt den boom goed, en dan eerst kunnen zijne vruchten goed zijn. Wij zijn van nature dienstknechten der zonde, zij heerscht met een verblindend en onbepaald geweld over ons; die heerschappij moet eerst in ons verbroken worden; wij moeten door het geloof in den Heere Jezus Christus onder de heerschappij der genade komen, en door den invloed des Geestes gewillige dienstknechten van Christus worden, met Hem, gelijk de rank met den wijnstok, ten naauwste en innig vereenigd zijn, zullen wij in Hem vruchten dragen. De waarachtige bekeering gaat

van binnen naar buiten, zij is niet slechts eene uitwendige levensverandering, ingetogenheid, en hetgeen de wereld een deugzaam leven noemt, maar zij is de wederkeering der ziel tot God en Zijne zalige gemeenschap, de toewijding en verbindtenis van den geheelen persoon aan Hem en Zijne dienst; het is de overgaaf en het toebetrouwen van zich zelve aan den Heere Jezus Christus als onzen eenigen Behouder, Heer en Hoofd, door wien wij tot God zoeken te komen; en zoo lang ons hart tot die gehoorzaamheid des geloofs aan het Evangelie niet gebragt is, kan het niet beter met ons worden. — Maar zijn wij aanvankelijk die beginselen der bekeering deelachtig geworden, en vernieuwd in den geest onzes gemoeds door den H. Geest, en het geloof in den Heere Jezus Christus; dan mogen wij daarin niet berusten, of meenen dat wij nu om het verder uitwerken onzer zaligheid ons zoozeer niet zouden te bekommeren hebben: neen! zóó is ons Christus niet geleerd, wij moeten niet alleen in Christus *zijn*, maar ook in Hem *blijven opwassen*, en Hij moet eene gestalte in ons krijgen. Wij moeten niet alleen tot Hem komen, maar ook achter Hem wandelen, Zijne navolgers zijn, en hoe langs hoe meer aan Zijn beeld gelijkvormig trachten te worden. — Onze *heiligmaking* is de

wil van God; zij is het oogmerk waartoe Jezus zich in den dood heeft overgegeven om zich een eigen volk te reinigen, niet dat traag en nalatig, maar dat ijverig is in goede werken. Het is niet goed wanneer Christenen altijd terugkomen en met hunne gedachten altijd staan blijven bij het *begin* hunner bekeering, zij moeten veeleer *voortvaren* tot de volmaaktheid, — overvloediger en krachtiger zoeken te worden in het goede, en, door het reinigen van de besmetting des vleesches zoo wel als die des geestes, hunne heiligmaking voleindigen in de vreeze Gods — dat is hunne Hemelsche en heilige roeping; dan alleen zijn zij eene eer van Christus, en kunnen den vrede en de vreugde Gods smaken, die zoo onuitsprekelijk als onwaardeerbaar is.

Zijn er niet zelden verkeerde denkbeelden omtrent de zaak zelve, niet minder treft men die aan ten aanzien van hare *verkrijgbaarheid*, en van de *noodzakelijkheid* voor den Christen, om zich daartoe met allen ijver te benaastigen. — » Het is onmogelijk, » denkt de een, » om tot waarachtige en grondige beterschap in dit leven te geraken: want het bederf is te groot, de kwaal is te diep ingeworteld, de aftrekkingen en verleidingen in de wereld zijn te veel, dan dat wij daartegen zouden bestand

zijn: de ondervinding leert ook het tegendeel, wij blijven in ons zelve zondaars, in ons vleesch woont geen goed, en het is nog gelijk het met Paulus was: *wij zijn verkocht onder de zonde, en het willen mag bij ons zijn, maar het goed te doen, dat vinden wij niet* (1).” Wanneer gij, die zoo spreekt, aan eene volkomene herstelling denkt, dan, ja, moeten wij het u toegeven: dit is in dit leven wel te wenschen, maar niet te verkrijgen: want hoezeer wij door Gods genade een vermaak mogen hebben in de wet Gods naar den inwendigen mensch, zoo blijven wij ter onzer verootmoediging, zoo wel als tot onze opwekking om zonder ophouden te waken, te bidden en te strijden, steeds gevoelen dat er eene wet der zonde in onze leden is, die ons, helaas! al te veel gevangen neemt; maar dit moet ons noch moedeloos, noch traag maken in het benaastigen, als of er geene toeneming in de heiligmaking op aarde te verkrijgen was; het tegendeel leert ons de Bijbel en de ondervinding, alle de vermaningen om zich te oefenen tot *Godzaligheid, om te dooden de leden die op aarde zijn, — om van zuigelingen en kinderen, jongelingen, mannen en vaders in Christus te worden, — om krachtig in den Heere en overvloediger*

(1) Rom. VII: 14, 18.

te zijn in alle goede woorden en werken, — om alle naarstigheid toe te brengen in het voegen van deugd bij ons geloof, kennis, matigheid, lijdzaamheid, Godzaligheid, broederliefde, en liefde tot allen: want bij wien deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten zijne vorige zonden (1). Het is wel zoo, dat de klagt, welke die groote en vergevorderde Apostel moest uitboezemen: *ach! ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen van het ligchaam dezes doods!* tot den einde toe ook die van allen, welke dien strijd met zichzelf kennen, blijven zal: en naar mate wij meer een diep inzien in de verborgene dingen van ons zondig en onrein hart bekomen, en op ons zelve naauwkeurig gewoon zijn acht te geven, zullen wij onzen zondigen aard in deszelfs uitgestrektheid méér leeren kennen, en zien dat het gif der zonde zelfs onze beste daden bezoedelt: want naar mate de strijd meerder wordt, wordt ook de zonde in hare kracht meer gevoeld; en naar mate het oog der ziel meer verlicht wordt, ontdekt men ook meer geheime kronkelingen en bedekselen der eigenliefde, des hoogmoeds, en der onwilligheid van het bedorven hart; van daar dat men hoe langer hoe minder met zichzelf voldaan wordt, hoe

(1) 2 Petr. I: 5—9.

langer hoe meer gevoelt en erkent, genade ter vergeving en kracht ter vernieuwing noodig te hebben, minder op zichzelf steunt, minder van zichzelf verwacht, meer ootmoedig voor zichzelf, meer lankmoedig en zachtmoedig omtrent anderen wordt, en meer kracht en sterkte buiten zich zoekt in Christus die kracht geeft, — en behoort dat ook niet tot het beter worden? dat brengt ons wel niet in de hoogte, wij roemen dan niet in ons zelve, maar wij leeren roemen alleen in den Heere en in Zijne genade.

Of zoudt gij meenen, dewijl de volkomene herstelling eerst na dit leven zal verkregen worden, en de belofte dat zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, verzadigd zullen worden, aan allen is toegezegd, in welke hier het goede werk des geloofs en der bekeering begonnen is, dat men het beter worden voor de toekomstige wereld moet overlaten, en wij ons hier daarmede troosten mogen, al is het dat men geene trage handen en slappe knieën oprigt, en achterlijk blijft op den weg der heiligmaking? Weet gij dan niet, dat *zoo iemand weest goed te doen, en het echter niet doet, dat het zulk eenen tot zonde zal gerekend worden?* en dat *zoo wie spaarzaamlijk zaait, hij ook spaarzaamlijk zal maaijen?* Zoudt gij dan ach-

teraan willen geplaatst worden in de toekomstige wereld, en ter nauwernood zalig worden? Is het eene kleine zaak den Geest Gods te bedroeven? te verachten van de genade? door traagheid de liefde van den Heer die u gekocht heeft te beantwoorden? Zijne goedkeuring en de vrijmoedigheid voor Hem te missen, en te vergeten dat heiliging het hoofddoel is van het verlossingswerk? Waarlijk! dan zou ik voor u vreezen, dat gij de genade Gods te vergeefs zoudt ontvangen hebben, en ik mag u wel met Paulus ernstig aanbevelen: *onderzoek u zelve of gij wel in het geloof zijt: beproef u zelve: of kent gij u zelve niet, dat Jezus Christus in u is, tenzij dat gij eenigzins verworpen zijt* (1)?

Verkeerde denkbeelden kunnen er almede plaats hebben, omtrent *den weg en de wijze* van het beter worden, en ook hierdoor een groote hinderpaal verwekt worden.

De een wil het door zichzelf doen, en ziet den grooten Geneesheer voorbij; *de ander* meent, hij moet *de geheele zaak aan den Heere overlaten*, en kan er niets aan toebrengen, want wij zijn onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad: het is in dezen niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar alleen des ontfermenden

(1) 2 Cor. XIII: 5.

Gods. De eerstgenoemden kennen zichzelf niet; de tweede kennen de leer van het Evangelie in verband en zamenhang niet. De eersten zijn hoogmoedig, en versmaden den Geneesmeester; de anderen zien de middelen voorbij die Hij heeft aangewezen en verordend. Met het diepste medelijden zien wij de verblinding aan van alle degenen, die het den eenigen en grooten Geneesmeester willen uit de hand nemen, en zelf bewerken, waartoe geen mensch bekwaam is. Wanneer dan de mensch meent, buiten God en Christus zelf het te kunnen doen, mag men tot de zoodanigen zeggen: *gij hebt niet, omdat gij niet bidt (1), gij roemt in uwen hoogmoed, en alle zoodanige roem is boos (2)*. U ontbreekt het allereerste, zonder hetwelk aan geen de minste ware bekeering kan gedacht worden: de nederigheid, de armoede des geestes; het kan dus niet anders of dat zelfvertrouwen moet beschamen: die in eigen kracht genomene voornemens mislukken: — men mag zich uitwendig voor het oog der menschen opsieren, en door eigenliefde verblind, dit voor genezing houden, maar het hart blijft onveranderd, en men maakt zich schuldig aan het versmiden van dien eenigen Behouder onzer zielen, zonder wien niemand kan zalig worden, en is gelijk de

(1) Jakob. IV : 2.

(2) Jakob. IV : 16.

rank buiten den wijnstok, die geene vrucht kan dragen omdat ze geen leven heeft in zichzelf, en daarom weggeworpen zal worden. — » Neen, » zegt gij die dit leest, » Christus is alles in allen, — » God alleen werkt het willen en werken naar Zijn welbehagen: het is van boven dat het komen moet, en ik het alleen verwachten mag.» Maar hoe verwacht gij het? door lijdelijk stilzitten, zoodat het onmiddelijk u als 't ware zou ingestort worden? Dan dwaalt gij, en indien gij hiermede uwe traagheid heimelijk zoudt verontschuldigen, dan bezondigt gij u grootelijks, en klaagt inderdaad God aan als de oorzaak uwer achterlijkheid: of is het de schuld van den Geneesmeester, wanneer de zieke de middelen weigert te gebruiken, indien hij niet herstelt? Is het werk onzer zedelijke herstelling niet redelijk? Konden wij anders wel opgewekt worden om alle naarstigheid toe te brengen? Wordt de vermaning, om onzes zelfs en elkanders zaligheid uit te werken, niet naauw verbonden met het geloof dat God het is, die het willen en werken schenkt? En zouden wij dan mogen scheiden, wat God heeft zamengevoegd? Kunnen wij verhooring op ons gebed wachten, wanneer wij de middelen veronachtzamen welke de Heer zoo wijs en goed, even als voor onze ligcha-

melijke genezing, verordend heeft ter onzer zielsbehoudenis? Zou het geen verzoeken van God zijn, indien wij het in eenen anderen weg zochten of verwachten? Neen! wij erkennen gaarne dat de middelen ter onzer aanvankelijke bekeering, en ter voortgang in dezelve, niet alleen van Hem ons geschonken zijn, maar ook derzelve gezegende uitwerking geheel van Hem afhangt; en wij wenschen Hem-alléén van het begin tot het einde, van iedere goede gedachte en zucht zelfs, de eer te geven, als uit Hem en door Hem; maar wij rekenen ons evenzeer verbonden, om met allen ijver en getrouwheid de middelen, met ootmoedige bede en in afhanging van Hem te gebruiken, welke Hij ons geschonken heeft; en toe te zien dat wij ons niet schuldig maken aan een verzuim, dat wij noch voor God noch voor ons eigen geweten zouden kunnen verantwoorden.

Vierde oorzaak.

*Gebrek aan vrijmoedigheid en vastigheid
des geloofs in Christus.*

Een zieke moet vertrouwen op zijnen Geneesmeester hebben, anders zal hij nalatig zijn in het gebruik der door hem voorgeschrevene middelen, en niet openhartig zij-

nen toestand voor hem openleggen. Zonder vertrouwen op den Geneesheer gaat het niet met de genezing. Zoo ook, mijne vrienden, is het met ons naar de ziel. Het geloof reinigt het hart: doet met vrijmoedigheid bidden: met toeverzigt of beloofde hulp en kracht wachten: geeft opgeruimdheid: wekt liefde en dankbaarheid, — en dan zijn Gods geboden niet zwaar: wij gevoelen ons opgewekt: hebben moed en kracht, gelijk de krijgsknecht die op zijnen Bevelhebber vertrouwt, om den strijd aan te vangen en voort te zetten, dewijl hij met zulk een Generaal hoopt te overwinnen. — Maar aan het *geloof* ontbreekt het dikwijls. Men heeft geen inzien in het Evangelie der verzoening: durft zich deszelfs tröostrijke beloften niet toeëigenen, noch zich zoo als men is aan Christus overgeven en aanbetrouwen: men meent eerst eenigzins anders en beter te moeten zijn, eer men zijne hope op God en den Zaligmaker zou mogen vestigen; — en wat is daarvan het gevolg? inplaats van beterschap te bespeuren, ontdekt men zijne ellende al meer, vrees en angst vervullen het hart, en men wordt bedroefd omdat men geen rust, troost of hoop vinden kan. Zoo kan het ook niet beter worden met u, die als half verbeterden tot Christus wilt komen, opdat Hij het dan verder voltoojen

mogt. Waar staat het in den Bijbel, dat wij ons eerst voorbereiden en opsieren moeten, eer wij door Hem tot God zouden mogen gaan? Waar leest gij dat men te vroeg tot Hem kan komen? Was het niet reeds voor jaren, bij de eerste oproeping die gij uit het Evangelie hoordet, dat gij reeds verplicht waart om ze op te volgen? Moesten de Israëlieten in de woestijn, toen zij door de slangen gebeten en in gevaar des doods waren, niet terstond op den koperen slang zien, zoo schuldig en ellendig men ook zijn mogt? — Alle vrijmoedigheid welke wij uit ons zelve willen ontleenen, is vergeefsche arbeid: de misdadiger kan ze alleen vinden in de verbeurde goedheid van den Vorst, die hem uit vrijwillige ontferming het pardon aanbiedt. Het is geloofsvereëning met Christus, op grond van het Goddelijke getuigenis, welke alleen de zonde doet sterfen, en ons lust, ijver, moed en kracht doet ontvangen om in nieuwigheid des levens te wandelen. Gelijk in de natuur door inenting de tak veredeld, en de vrucht die hij voortbrengt verbeterd wordt, zoo is het ook in het rijk van God: in Hem, die ware Wijnstok, kunnen wij alleen vruchten dragen, waardoor de Vader verheerlijkt wordt. Die den Zoon heeft, heeft het leven, en die in Hem gelooft zal en kan in eeuwigheid niet

beschaamd worden. Wordt er geene heiligheid verkregen buiten den weg des geloofs in Christus, dan zal het ook in den voortgang op gedurige en dagelijksche oefening van dit geloof aankomen, en bij menig christen de oorzaak van zijn gebrekkig toenemen te zoeken zijn in het onstandvastige van zijn geloof, hetwelk daarom zoo gedurig wankelt, dewijl hij, inplaats van op het onveranderlijke getuigenis van het eeuwigblijvend Woord te bouwen, het laat afhangen van de afwisselende gestalte zijns gemoeds, of van de aangename en onaangename omstandigheden in welke hij zich bevindt.

Vijfde oorzaak.

Meerdere gezetheid op een gevoelig, dan wel op een beoefenend Christendom.

Het is zeker aangenaam, zich te verheugen in de bewustheid zijner verzoening met God door Jezus Christus, en in de bepeining van het heil, hetwelk ons door Hem verworven en toegezegd is. — Het is niet minder verkwikkend voor het hart, wanneer men met bijzondere opgewektheid en gevoel van de gerade Gods aan ons bewezen, en in de besturing van ons lot blijkbaar, mag spreken en ons beroemen in onze betrekking tot God en den Zaligmaker, of ons met

's Heeren dierbare beloften vertroosten. — Er zijn oogenblikken in het Christen-leven, in welke wij met meer dan gewone aandoening en levendigheid ons verblijden in de gemeenschap met God: tot lof en dank, tot juichen en zingen ons gedrongen gevoelen: ons als boven de aarde en het stof verheffen, en wij den Hemel schijnen nabij te zijn. Dit zijn verkwikkingen op de reis, even gelijk de Israëlieten te Elim bij de palmboomen zich weltevreden bevonden; maar het is niet de hoofdzaak, het is slechts voorbijgaande: de oefening in geloof en gehoorzaamheid, in onderwerping en verloochening, wanneer zij dit alles ontbeerden, en verstoken van water en brood, van den overvloed in Egypte, en van den zegen des beloofden lands: zich stil onder God te houden, Hem te volgen ook in de dorre woestijn, en Zijne goede inzettingen en wetten te houden met een dankbaar gemoed, en alzoo te toonen tot het volk te behooren, wiens God de Heer is, — dit was eigenlijk van meer belang en waarde, dan het zingen van Zijnen lof aan de oevers van de Roode zee bij hunne verlossing — aangename gemoedsbewegingen en aandoeningen, opgewektheid des harten door de erkenning en ervaring van 's Heeren goedheid, — dit alles is zeer verkwikkend; maar wij moeten daar-

op niet te zeer gezet zijn, althans niet zoodanig, dat wij het hartstogtelijke en gevoelige als het voornaamste zouden schatten, en naarmate wij dit meerder of minder ontwaarden, daarna onze vordering op den weg des levens zouden afmeten. Dit vindt men echter wel eens bij sommige Christenen: zij zijn meer ingenomen met Gods beloften dan met Zijne bevelen; zij zitten liever bij de bron op den weg, dan dat zij den togt met inspanning voortzetten, en houden de *middelen* tot versterking voor de versterking *zelve*: van daar dat zij in die opgewektheid der gemoedsbeweging berusten, zonder het doel onder het oog te houden, waartoe dezelve moet dienen, op voorbijgaande aandoeningen steunen, en daarom spoedig wederom bezwijken en weinig vorderen. Gevoel is nog geen kracht: zonden *betreuen* is nog geen zonden *bestrijden*; met Israël te zeggen: » Al wat de Heere gesproken heeft zullen wij doen, » is nog niet het wandelen in Zijne wegen; buiten de verzoeking, met Petrus, in opregtheid en met geestdrift zich bereid te verklaren, om met Jezus in de gevangenis en in den dood te gaan, is wat anders dan in de zaal van Caphas Hem getrouw te blijven. Men kan, gelijk de Discipelen, met gevoel den lofzang zingen, en eenige uren daarna vlug-

ten, en zich aan den Heer ergeren. Eerstbeginners in het Christendom zijn doorgaans met dat gevoelige boven alles ingenomen, en houden het soms voor de hoofdzaak. Men moet dat echter zoeken af te leeren, en de hope op Gods heil van het doen van Zijne geboden niet afscheiden, en eenen vasten geest zoeken te verkrijgen, welke door het geloof, ook wanneer men niet ziet, meer dan door het gevoel leert leven; anders blijft men zwak en bewegelijk, maar wordt niet krachtig en sterk in den Heer.

Zesde oorzaak.

Men mijdt zich niet genoeg.

Het kan noch met onze ligchamelijke noch met onze geestelijke genezing voorwaarts gaan, wanneer men zich niet zorgvuldig onthoudt van datgene wat ons wederom kan doen verergeren. De zieke, die zich niet mijdt van spijs en drank, welke hem schadelijk zijn, — zich niet in acht neemt voor ongunstig weer, — niet volgt den levensregel welke de wijsheid van zijnen Geneesheer, als volstrekt noodzakelijk voor zijn gestel en den aard zijner ongesteldheid, hem heeft voorgeschreven, — kan niet beter worden; hij verijdtelt daardoor de uit-

werking der toegediende middelen, al zijn die nog zoo krachtig; en hij heeft door zijne onvoorzigtigheid het aan zich zelve te wijten, wanneer hij ziek blijft, en zelfs erger wordt; ja het misschien met den dood moet bekoopen.

Ziet daar wederom een magtige en in den tegenwoordigen tijd bij een aantal Christenen voorname hinderpaal in hunne zedelijke herstelling. *Zich onbesmet bewaren van de wereld* (1), hetwelk de Bijbel verklaart als behoorende tot de zuivere en onbevleete Godsdienst: het onthouden van de vleeschelijke begeerlijkheden, die de krijg voeren tegen de ziel (2): het toezien dat men niet verachte van de genade Gods, en de harten niet bezwaard worden, hetwelk des Christens pligt en roeping is, wordt al te zeer verwaarloosd en vergeten. De oudere Christenen vroegen: » wat moet er bij mij af? » de tegenwoordige vragen: » wat kan er van de wereld en het wereldsche nog *bij* behouden, nagevolgd en mede gedaan worden? » Men houdt verkeeringen aan, die afleiden, en welke men kon en moest afbreken; men bezoekt plaatsen en kringen waar het hart verstroot — zoo al niet verontreinigd wordt; men neemt uitspanningen en vermaken, die of in derzelve aard of door de omstandigheden, onbetamelijk, schadelijk zijn,

(1) Jacob. I: 27. (2) 1 Petr. II: 11.

of op *dien* tijd en voor *ons* hart, afbreuk
 doet aan den ernst van ons gemoed, en
 hetzelfde ongeschikt maken voor de onzien-
 lijke en geestelijke dingen; met één woord,
 men houdt aan de hand, hetgeen als on-
 kruid op den akker den wasdom van het
 goede zaad hindert, goede indrukken ver-
 dooft, en de wereld meer in het hart brengt.
 Het is onmogelijk op deze wijze beter te wor-
 den, want men breekt met de eene hand af,
 hetgeen door de andere wordt opgebouwd,
 en zoo lang men geen' lust, moed of kracht
 heeft om zich van deze dingen te onthouden,
 en zich van deze besmettingen te reinigen,
kan Christus geen' gestalte in ons krijgen, wer-
 ken wij tegen den geest Gods in, weren den
 vrede des gemoeds, en stellen ons in groot
 gevaar van, in de besmetting der wereld in-
 gewikkeld, door dezelve overwonnen te wor-
 den, en eenmaal beschaamd te worden in
 de toekomst van Christus. Zoudt gij, wiens
 geweten zegt: » dat is *mijn* beeld, » uwe ge-
 zondheid en leven wel zoo in de waagschaal
 stellen? Zoudt gij, wanneer er eene besmet-
 telijke ziekte heerschte, u niet zorgvuldig
 onthouden, om daar te komen waar gij in
 gevaar zoudt geraken van mede besmet te
 worden? Zoudt gij u niet verloochenen aan
 spijs en drank, waarvan gij wist of vreesdet
 dat zij u hoogst schadelijkst zoude kunnen

worden? — En is dan het leven en behoud uwer ziel niet veel meer waardig? Kent gij dan de taal, de zoo gewigtige als nadrukkelijke taal van Jezus niet: (1) *Indien uwe hand u ergert* (dat is: iets dat u zoo lief en dierbaar is als eene hand, indien het u oorzaak tot zonde zou geven), *houwt ze af! want het is beter, verminkt tot het leven in te gaan, dan twee handen hebbende, henen te gaan in de hel, in het onblusschelijk vuur.* Als het er op aankomt om te kiezen tusschen sterven, of met het verlies van een' hand, oog of voet, in het leven te blijven, dan besluit men immers tot de afzetting van hand of voet, hoeveel het ons ook moge kosten, ten einde toch het leven te mogen behouden. Zoo sprak de Heer, die alles, zelfs Zijn eigen leven heeft opgeofferd om ons te behouden; en zoudt gij dan Zijn Discipel heeten, Hem boven alles liefhebben, wanneer gij om Zijnen wil niet eens wilt overgeven, wat uwe genezing en behoudenis in den weg staat? Zoo zoudt gij inderdaad toonen geen goede Christenen, geen regtgearde Discipelen te willen worden.

(1) Marc. IX: 43 — 47.

Zevende oorzaak.

Onbedachtzame navolging van anderen, zonder zich te houden aan de uitspraken en grondregels van het Evangelie.

Er is bij iederen mensch eene geneigdheid om het voorbeeld van anderen die hem omringen, en omtrent wier goedkeuring hij niet onverschillig is, of die hem in het een of ander navolgenswaardig voorkomen, zoo veel hij kan gelijk te worden. Voor zoo ver hij nu *goede* voorbeelden kiest, en op eene betamelijke wijze, volgens de voorschriften van rede en Godsdienst, zoekt na te volgen, is dit niet te misprijzen; maar mag het veeleer tot aandrang en aanmoediging strekken. — Doch zoo als het veelal in de wereld geschiedt, is het dwaas, gevaarlijk, verderfelijk, en zondig. Hier is groote voorzigtigheid, een oordeel des onderscheids noodig om niet met den stroom weggesleept te worden, en navolgers te worden van het kwade, in plaats van het goede — het voldoet niet wanneer men zegt: » het is de algemeene gewoonte, de smaak en de toon, » want de algemeenheid maakt hetgeen kwaad is nimmer goed — ook niet wanneer men zich kan beroepen op het voorbeeld van aanzienlijke, wijze, zelfs Godsdienstige menschen, die alzoo ook doen: want al wat *deze* ver-

rigten, is daarom niet eerwaardig, wijs en Godbehagelijk, somtijds is het veeleer het tegendeel. De weg naar den Hemel is op den eenen tijd niet breeder, en op den anderen smaller: Godsdienst en Christendom moeten niet geplooid en veranderd worden naar den smaak der menschen, maar deze moet gevormd worden naar de beginselen en voorschriften van het Evangelie. Zoo lang nu iemand door zucht om te behagen, en eere bij de wereld te vinden, gedreven wordt, om gewoonten en zeden, die met zijn' stand, jaren, betrekkingen, en met het eerwaardig karakter des Christens niet overeenkomen, echter onbedacht, of wel tegen de inspraak zijns geweten, na te volgen, dan toont hij daarmede de wereldgezindheid van zijn hart, gebrek aan gemoedelijken ernst, en zal daardoor schade lijden aan zijne ziel.

In eenentijd, in welke zooveel onchristelijks is doorgedrongen in de Christelijke Gemeente, waarin men zoo vele vreemde zeden en gewoonten van andere volken en ongodsdienstige menschen onbedacht heeft overgenomen, en men in huis en werk, in verkeering en wijze van leven, in handel en wandel zich zoo veel veroorlooft, dat noch met eene goede conscientie, noch met de Christelijke welvoegelijkheid overeenkomt, — in zulk een' tijd moet er een' dubbele omzigtigheid en waak-

zaamheid zijn, om toch aan de wereld-gelijkvormigheid niet meer toe te geven, en zijns zelfs wasdom in het goede niet langer te belemmeren, door af te wijken van die beginselen en grondregels, welke het Evangelie van ons vordert. — Indien zij, die licht moeten geven, geen kracht en moeds genoeg hebben om zich te durven onderscheiden, en die het zout der aarde behoorden te zijn, zelf smakeloos worden; wat moet er dan van de gemeente des Heeren, wat van *u* worden, die, wanneer gij *u* opregt als in de tegenwoordigheid Gods beproeft, *u* in dezen moet veroordeelen? Het is niet de tegenwoordige wereld, welke eens onder onze voeten zal wegzinken; maar het is de voortgang en het voorbeeld van onzen Heer en Zaligmaker, die ons ter navolging gegeven zijn. Wat Hem ontëert en door Zijn voorbeeld en Woord verboden is, mag, al deed het de gansche wereld, in geen overweging komen bij Zijne Discipelen. Hebt geen gemeenschap met deze dingen; maar integendeel, wilt gij een' vasten regel en een toetsteen waarnaar gij *u* te rigten hebt; en waaraan gij al wat *u* voorkomt, beproeven moogt? Het is die, welke ons de Apostel Paulus geeft, en die wel als levensregel met gulden letteren in ieders huis en winkel mogt geschreven worden. Zij is deze (1):

(1) Phil. IV: 8.

Al wat waarachtig is, al wat eerlijk (of welvoegelijk) is: al wat regtvaardig, al wat rein, al wat lieflijk is of wel luidt; ja zoo er eene deugd of lof is, datzelve bedenkt. Vele menschen beginnen met hetgeen waarmede Paulus eindigt, met hetgeen lieflijk is en wel luidt, en slaan het vorige over; wij hebben dan te onderzoeken of het met de waarheid en opregtheid bestaanbaar is, of het welvoegelijk is voor den Christen, die zulk eene heilige roeping en hooge bestemming heeft: of het billijk is, en overeenkomstig die pligten, welke wij aan den naasten verschuldigd zijn; — verder of het wel rein en zuiver is, en in alles den toets kan doorstaan; — eindelijk of het een' liefelijken reuk verspreidt van Christus en het Christendom, en wel luidt; niet in den smaak en geest der wereld, die in het booze ligt, — want dan zou de Apostel met de eene hand terug nemen, wat hij met de andere gegeven heeft, maar of het wel luidt, tot opwekking en aanmoediging van den weg der Godzaligheid; ja, zoo er eenige deugd of iets lofwaardigs is in woorden of werken, dat de leer van onzen grooten God en Zaligmaker versieren kan, bedenkt *dat*, jaagt *dat* na, doet *dat* — en wat zal dan het gevolg wezen? *de God des vredes zal met u zijn* (1).

(1) Phil. IV : 9.

Achtste oorzaak.

Gebrek aan inkeering tot zich zelve en achtgeven op zich zelve.

Godsdienstige afzonderingen werden van ouds af door wijze en in het Christendom geëfende Godvruchtigen aangeprezen, onder de middelen om het Godsdienstige leven en den geestelijken zin te bevorderen, op te wekken en te onderhouden. Men heeft dit, ja, wel eens te vergedreven, en misbruikt; men zou hier ook wel te véél kunnen vorderen, dat, bij den besten wil, voor sommige Christenen onuitvoerbaar was: want ieder kan, wegens zijne bezigheden en huisgezin, daaraan niet even veel tijd geven; en wanneer het ook geschiedt met verzuim van de pligten, die wij in den stand en de betrekking waarin wij geplaatst zijn, voor de Maatschappij, onze huisgenooten, of ons zelve, geroepen worden te volbrengen, dan zouden wij ontrouw en ongehoorzaam worden: — want gehoorzaamheid, en trouw aan des Heeren wil in onze roeping, behooren ook tot het dienen en verheerlijken van God, en maken, wanneer wij het op de regte wijze doen, daar van een gewigtig gedeelte uit. — Maar met dat al blijft de zaak zelve hoogst aan te prijzen: trouwens, het voorbeeld van den Heere Jezus zelve beslist het reeds, die,

schoon Hij altijd deed wat den Vader welbehagelijk was, en onder alles steeds een hart had dat tot den Vader gekeerd, en met liefde tot Hem vervuld was, echter meermalen Zich des nachts in het eenzame afzonderde, om te bidden, zich op nieuw Gode te heiligen, en wederom Zijnen geest te sterken tot het volbrengen van het gewichtige en moeilijke werk van den volgenden dag. — Had Jezus aan zulke stille afzonderingen in welke Hij zich meer bijzonder met God onderhield, behoefte, — en vond Hij daarin smaak, — hoeveel te meer be- taamt het dan ons, wier harten menigmaal zoo ver van God verwijderd zijn, en door drukke bezigheden, de zorg voor het aard- sche, en de aftrekkingen dezer wereld, ver- ward, verstrooid, laag en verkeerd gestemd zijn, uit dien maalstroom onzer gedachten te verzamelen, op de gesteldheid van ons hart te letten, ons voor den Heere te ver- ootmoedigen, ons aan Hem te wijden, en in Hem ons te sterken. Zou te dezen aanzien niet een groot verzuim plaats vinden? Het behoort wel tot het verborgen Christenleven, waar over een ander niet kan oordeelen: maar ik vreeze toch dat zelfs bij vele God- vruchtigen dit grootelijks veronachtzaamd wordt. Vooral wanneer ik zie op het ver- strooijende leven, dat zij doorgaans leiden, en op het kwijnende en laauwe van hun be-

staan: want dan ontbreekt ook de lust tot zulke afzonderingen. Zij keeren zich te weinig tot zich zelve, toetsen den tegenwoordigen toestand van hun hart zelden, en zijn daar door als 't ware afwezig en onkundig van zich zelve; en van hier ook weinige oplettendheid op de uitgangen van hun hart, op hunne beginselen en bedoelingen, op dagelijksche afwijkingen, tekortkomingen en verzuimen. In het algemeen mag men hier van iets weten, in het algemeen zich beklagen, en bij God om vergeving smeeken, maar de bijzonderheden kent men niet; zulke kunnen dan ook niet veel voortgang maken in hunne heiligmaking: want hun ontbreekt de noodige zelfkennis, de behoorlijke werkzaamheid, en de dagelijksche toegekeerdheid des gemoeds tot God. Ik beken gaarne, dat het voor sommigen wegens de omstandigheden moeilijk is daartoe den noodigen tijd, en soms eene stille en geschikte plaats, te vinden, - maar zou het wel geheel onmogelijk zijn? Doet gij ook in dezen wel, wat gij kunt? Zijn er geen tijden die u daartoe bijzonder moesten opwekken, b. v. voor het Avondmaal, bij het einde des jaars, eener maand, op uwen verjaardag, en bij zoe vele andere bijzondere of plegtige gelegenheden, als u meermalen voorkomen? Het is van zoo veel belang dat wij met den staat onzer ziel be-

kend worden en bekend blijven, dat wij gedurig waken in het gebed met dankzegging, en gelijk wij toch dagelijks voedsel voor ons ligchaam noodig hebben, wij ook, al zijn het dan weinige, toch *eenige* oogenblikken dagelijks afzonderen, om eenig voedsel voor onzen geest te verzamelen, opdat dezelve onder de doornen en distelen der aardsche zorgvuldigheden niet geheel begraven worde. Gelijk de zonnebloem zich wendt en keert naar de stralen der zon, alzoo moest ons hart gedurig gekeerd zijn tot de Zon der gerechtigheid, om licht, warmte en leven te ontvangen, en wij gelijk David zeggen kunnen: *Mijne oogen zijn geduriglijk op den Heere* (1). Dan zouden wij ook meer met Azaph ondervinden: *Het is mij goed nabij U te zijn; ik stelle mijn vertrouwen op den Heere, om alle Uwe werken te vertellen.* (2)

Negende oorzaak.

Tegenwerken der middelen, welke God geeft ter onzer genezing.

Het gebeurt meermalen, dat een zieke de beste middelen, door den Geneesmeester hem toegediend, tegenwerkt, zoo dat zij geen kracht ter zijner herstelling kunnen doen: hetzij door die in het geheel niet te gebruiken, omdat hij een' tegenzin tegen dezelve

(1) Psalm XXV : 15a. (2) Psalm LXXIII : 28.

gevoelt, hetzij door ze slechts ten halve, en niet gelijk hem voorgeschreven was te gebruiken; of ook door kort daarna zich van geheel strijdige dingen te bedienen, welke de medicijnen in derzelve werking verlammen, zoo niet van alle kracht berooven. — Zoo is het ook dikwijls met ons naar de ziel. De middelen ter onzer geestelijke herstelling zijn, even als die naar het ligchaam, of uitzuiverende of versterkende. In de eerste hebben wij, omdat zij een' bitteren, onaangenaamen smaak hebben, of pijn veroorzaken, geen zin; en de andere worden dikwijls in de goede uitwerking belet door het gebruik van hetgeen wederom verslapt: — laat mij dit met een enkel voorbeeld ophelderen. Het lijden en de tegenspoed is het middel dat de Heer gewoonlijk gebruikt ter uitzuivering, om ons van verkeerdheden te genezen, welke onzen wasdom in de genade in den weg staan; maar de kastijding is niet aangenaam, de drank, hoe heilzaam in de bedoeling, smaakt bitter; men wordt verdrietig, druischt er tegen aan, men geraakt in opstand tegen Gods weg, wordt moedeloos, of denkt niet behoorlijk na over hetgeen de Heer hierdoor in ons wil afbreken; wij trekken de hand die moet afgezet worden terug — dan werken wij inderdaad tegen. Het middel kan niet dienen tot onze herstelling, en wij noodzaken den Geneesmeester onzer zielen, om, zullen wij

ten leven ingaan, andere, nog meer pijn veroorzakende en scherperere middelen te gebruiken. — Men ondervindt teleurstelling, mislukkig van hetgeen men zonder en buiten den Heere ondernomen heeft, of langs verkeerde wegen heeft zoeken te verkrijgen. Dit moest in het bestuur der Voorzienigheid eene waarschuwendende les zijn, om van eigenwijsheid en zelfsvertrouwen af te brengen, en van die slinksche en verkeerde wegen een' afschrik te geven; maar wanneer men nu, in plaats van de hand Gods ter onzer beschaming en vernedering te erkennen, dezelve voorbij ziet, door redeneringen in tweede oorzaken eindigt, en aan toeval en zamenloop van omstandigheden toeschrijft wat men als eene stem Gods ter onzer genezing moest aanmerken, dan worden wij wel getuchtigd, maar gevoelen geen pijn, en verharden ons in het kwaad. Even zoo kan het zijn met *die* middelen welke God ons geeft ter onzer opwekking en versterking: denkt aan de verkondiging van Zijn Woord, het gebruik der Bondzegelen, de leidingen Zijner Voorzienigheid zoo wel met ons en de onzen, als met anderen, waarvan wij aanschouwers zijn; — hoe kan het hooren of lezen van zijn Woord dienen ter onzer toeneming in de kennis en genade van den Heer Jezus Christus, wanneer wij slechts nu en dan, en niet gezet, daarvan gebruik maken,

daarbij onaandachtig, verstrooid of vadzig zijn, en daaraan toegeven; of, nauwelijks uit de kerk gekomen, in plaats van in stilte na te denken, en met anderen over het gehoorde te spreken, terstond in andere gesprekken of op plaatsen ons begeven, waar alles wederom wordt uitgewischt uit hoofd en hart. Zou dat geen tegenwerken zijn? Moet men dat ook niet zeggen, wanneer men niet let op Gods daden, de lessen die wij zoo gedurig uit de wegen Zijner Voorzienigheid ontvangen ter bevestiging van Zijn Woord, - en die als een spiegel zijn in welke het licht van Gods heerlijke deugden ons geopenbaard wordt, - door onoplettendheid niet zien, of slechts zóó in het voorbijgaan en oppervlakkig waarnemen, dat zij geen' indruk kunnen nalaten en weldra geheel vergeten zijn. En op hoe vele andere wijzen kan men de middelen, door den goeden God ter onzer opwekking en toeneming in kennis, geloof en heiligheid geschonken, nutteloos maken! — De gezegende uitwerking derzelve is van Hem, maar het onvruchtbaar maken, het tegenwerken derzelve, dat is *onze* schuld en eene voorname oorzaak dat wij niet méér vervuld zijn met geestelijke wijsheid en verstand: de leerschool is goed, de lessen zijn gepast, de Leermeester is onövertreffelijk: wanneer nu de kinderen niet leeren, dan is het immers *hunne* schuld!

Tiende oorzaak.

Gebrek aan een dagelijksch leven des geloofs in afhanging van, en vereeniging met, den opgewekten en verheerlijkten Zalig-maker.

Men vindt niet weinige Christenen, welke wij, wat de grondgezindheid hunnes harten aangaat, voor ware geloovigen mogen erkennen, die Jezus Christus als den eenigen grond van hunne hoop op God en van hunne zaligheid eerbiedigen: gedurig de vergeving hunner zonden en bedekking hunner schuld bij Hem zoeken: Hem hartelijk liefhebben, en niet alleen lust hebben, maar ook ernstig pogen, voor Hem te leven, maar echter gedurig en met reden moeten klagen, dat zij wel begeerte tot, maar weinig moed en kracht hebben in den strijd, door een' geest van vreesachtigheid en opzien gedrukt worden, welke hen meer doet wijken, dan weêrstand bieden, meer doet stilstaan dan dadelijk de hand aan het werk slaan. Zou de oorzaak daarvan niet voornamelijk *daarin* te zoeken zijn, dat men niet leeft door een dagelijksch geloof aan eenen levenden en nabijzijnden Heer en Heiland? Men is wel gedurig werkzaam met Zijn lijden en dood ter vergeving van zonden en vertroosting van het hart, maar weinig met Hem als den opgewekten

en verheerlijkten Zaligmaker; het geloof maakt wel van Hem gebruik tot regtvaardiging, maar ontleend minder kracht uit Hem tot heiligmaking. De Apostel Paulus wenschte niet alleen Jezus meer te kennen in *de kracht van Zijn lijden*, maar ook van *Zijne opstanding*. Hij was steeds vervuld en doordrongen met de gedachte: Jezus leeft en heerscht. *De Heer is nabij*, zoo wel om te zien hoe ik wandel, als om mij te helpen — hij deed zijnen arbeid in den Heer. *Ik vermag alle dingen door Christus die mij kracht geeft. De Heer is mij een Helper, wat zou mij een mensch doen? Het leven was hem Christus*, hij had *altijd goeden moed*. Zoo sprak hij en zoo leefde hij in Christus, met Christus en bij Christus, en Deze leefde in hem. Dit gaf hem zoo veel kracht, moed en ijver, dit deed hem niet vertragen, en daardoor was hij gesterkt in den Heer. — De waarheid zelve wordt wel geloofd, maar dit geloof is bij de latere Christenen niet levendig en werkzaam genoeg; men is er aan onttwend, en in het dagelijksche leven is Jezus niet als de magtige en bij ons tegenwoordige Vriend en Helper, maar alsof Hij verre van ons verwijderd ware. Daarentegen, wanneer wij méér alles wat wij doen, in Zijnen naam, als onder Zijn oog, onder opzien tot Hem en in verwachting van Zijne

beloofde kracht en nabijzijnde hulp mogten verrigten, - zouden wij dan niet méér moed, méér ijver, méér kracht hebben? Zou men door dat geloof niet méér de wereld overwinnen, en ook grootere ervaring hebben, dat Hij niet alleen leeft om ons lot te besturen, en onze harten te troosten, maar ook om Zijne kracht in onze zwakheid te volbrengen?

Elfde oorzaak.

Het toegeven aan telkens wederkeerende, zoogenaamde kleine, gebreken en verzuimen,

Voor *groot*e overtredingen en nalatigheden is men op zijne hoede; maar minder is men bezorgd voor - ja ook minder bezwaard wegens - die, welke men van minder belang beschouwt, en als zoogenaamde *kleinere* misstappen en verzuimen aanmerkt: die men wel niet verdedigen kan of durft, maar evenwel meer verschoonbaar acht. Zoodanige zijn, bij voorbeeld, die men aan zijn temperament en ligchaams - gestel toeschrijft: zulke, die men meent uit gewoonte of opvoeding, uit jaren of stand voort te vloeijen: gebreken van humeur, bemoeizucht, praatachtigheid, uithuizigheid, achterdocht, eigenliefde, oploopendheid, — en wat er meer zou kunnen genoemd worden. Deze zijn niet alleen

meermalen de oorzaken van verkeerde woorden en daden, maar brengen ons in eene ongunstige stemming, waardoor men ongeschikt wordt voor het opmerken, ontvangen en ter harte nemen van hetgene door den Geest en het Woord van God, of door de stem der Voorzienigheid, tot onze onderwijzing en opbouwning gesproken wordt. Zij ontrooven ons den tijd en den lust tot stille overdenkingen, en tot verheffing des harten, en verhinderen dikwijls onze gebeden. Het is daarmede gelijk met kleine insecten, die de kracht en den groei van den boom belemmeren, en als men hen ongehinderd laat voortgaan, ten laatste bloesem en vrucht doen verliezen en geheel doen verkwijnen. — Er is geene verkeerdheid zoo klein in ons oog, of zij kan, zoo zij niet wordt tegengegaan en bestreden, met der tijd een hoogst nadeeligen invloed op ons geheele bestaan uitoefenen, want de toegeving en herhaling maakt haar tot eene hebbelijkheid en gewoonte. Zij komt weldra ligter en spoediger terug, zij dringt dieper door, en geeft eene zekere plooi en rigting aan ons denken, gevoelen en handelen, welke veel goeds verstikt, veel kwaads opwekt en versterkt, en den wasdom in de genade grootelijks belet. Men kan dit niet verschoonen door de *geringheid* van dit gebrek, want hetgeen

door de eigenliefde klein in onze oogen is, is dikwijls groot in de oogen *des Heeren*; en ten aanzien van *zonde* bestaat er eigenlijk geen groot of klein: *elke* zonde is ongerechtigheid, strafbaar voor- en opstand tegen God, en moet een walg zijn voor ons, want wij moeten *aller* zonden vijand zijn. — Maar het ware eens zoo, dat men deze of die verkeerdheid, in vergelijking van openbare, grove en opzettelijke misdrijven, klein mogt heeten, wat zegt Apostel Jacobus (1)? *De tong is ook een klein lid, en roemt nogtans groote dingen. Ziet een klein vuur, hoe grooten hoop houts het ontsteekt!* — Dat eenig gebrek of verzuim u door gewoonte eigen geworden is, verschoont nog minder, want dat verzwaart het, en roept u zoo veel te krachtiger tot het bestrijden van zulk eene kwade gewoonte, opdat door voortdurende toegevendheid het onkruid niet al verder opschiete. Het is, ja, zwaar om zoodanige door tijdsverloop ons eigen geworden' en weinig bestreden' verkeerdheden af te leggen en te boven te komen; maar al kan men die niet op ééns en ten eenemaal *overwinnen*, men kan toch door waken en bidden haar van tijd tot tijd *onderdrukken*. Dat is dan *onze* strijd tot welke wij *bijzonder* geroepen worden; dat is dan de verzoeking voor welke wij *het meeste* moeten

(1) Jacob. III: 5.

bezorgd zijn. » *Elk hart heeft zijne zwakke zijde, dáár valt de zielevijand aan; waakt daarom steeds; waakt overal.* » —

Twaalfde oorzaak.

Gebrek in de hope des eeuwigen levens.

De Apostel Johannes zegt ons, 1 Brief, III: 3: *Die deze hoop op Hem, namelijk Christus, heeft* — (de hoop op Hem, wanneer Hij zal geopenbaard zijn, gelijk te wezen, en te zien gelijk Hij is, die zoodanige hoop op Hem heeft) — *die reinigt zich zelve, gelijk Hij rein is*, Er staat niet, vermanende en opwekkende: » die reinige zich, die moet en behoort dat te doen, het is zijne verpligting, » maar stellig en algemeen: » hij doet het dadelijk, hij reinigt zich zelve, » en wel: » gelijk *Hij* rein is. » De reinheid van Jezus Christus is het Beeld dat hij zich voorstelt, aan hetwelk hij niet alleen *wenscht* — maar *streeft* en *poogt* gelijkvormig te worden. Dat is nu, volgens Johannes, het gevolg en de vrucht van zulk eene hoop op Christus. Waar dus die hoop niet levendig, maar flauw en wankelbaar is, daar zal dan ook de ijver, de moed en de kracht om zich alzoo te reinigen, weinig en flauw zijn, — en zoo is het ook met de zaak gelegen. Was er *iemand* die in de hope des eeuwigen levens — met Christus te zijn en

aan Hem gelijkvormig te worden — leefde, die niet aanmerkte de tijdelijke dingen die men ziet, maar de eeuwige dingen die men niet ziet, dan was het *Paulus*; daarom was hij ook zeer begeerig, hetzij uitwonende, hetzij inwonende, zijnen Heere welbehagelijk te zijn; hij wist wel, en erkende het ook ootmoedig en vrij-uit, dat hij nog verre was van het alreeds gegrepen te hebben, of alreeds *volmaakt te zijn, maar hij jaagde er naar, of hij het ook grijpen mogt, en, vergeetende hetgeen achter hem was, strekte hij zich, integendeel, uit naar hetgeen vóór was* — (nog voor hem te doen en te lijden overig was) — *en jaagde, zonder ophouden of omzien, naar het wit* — (Christus te gewinnen Hem gelijkvormig te worden) — *tot den prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus* (1). Het kan ook niet anders, waar men in die hope leeft, daar is het verlangen naar het volmaakte ook levendig, daar kan men zich met het kleine en achterlijke niet vergenoegen, daar zoekt men voorwaarts te streven, hart en wandel wordt hemelwaarts gericht, de zinnelijke dingen verliezen in onze schatting veel van hun aantrekking vermogen, men stoort zich minder, aan — noch schikt en plooit zich naar — de menschen, men staat op een hooger standpunt, waaruit men

(1) Phil. III: 12, 14.

de zienlijke en eeuwige dingen beschouwt, en is gelijk aan krijgsknechten die den strijd niet schroomen, maar vol moed den vijand durven tegentrekken, omdat zij de kroon der overwinning voor het oog hebben, en, zich van haar verzekerd houdende, geen inspanning, moeite en ontberingen ontzien. — Maar hoe schaars wordt deze hope des eeuwigen levens onder de Christenen van den tegenwoordigen tijd gevonden in die levendigheid, bestendigheid en vastheid, zoo als wij die bij Jezus' eerste discipelen bespeuren! Van dáár zoo weinig moed en kracht in den strijd, zoo veel gehechtheid aan de aarde, zoo veel neêrgedruktheid der ziel, en zoo veel opzien tegen de bezwaren. Ziet daar eene voorname reden waarom men zoo traag voortgaat, en zoo weinig vordert op den weg naar den Hemel. De hoop op het beloofde Land moest de Israëlieten sterken onder de vermoeijenissen en ontberingen in de woestijn; maar zij zagen te veel achterwaarts op de genietingen in *Egypte*, en merkten slechts het tegenwoordig gemis, zonder zich te bemoedigen door het vaste en blijmoedige uitzigt op *Kanaän*, — en het gevolg was, hunne ziel werd verdrietig op den weg en zij bleven achter. — Was de Hemel ons méér voor het oog als het *ware* Vaderland, wij zouden hier meer als vreemdelingen verkeerem, en ons

minder laten ontmoedigen door de bezwaren op de reis. — Was het geloof meer werkzaam met de onzienlijke en eeuwige dingen, de hope der zaligheid zou ons meer sterken, wij zouden minder *traag zijn in het benaarsstigen*, meer *vurig van geest in het dienen van den Heer* (1), en wij zouden ons meer onderscheiden van degenen die geen hoop hebben, of hun deel in dit leven zoeken. De vermaning van den Apostel Petrus is dan ook nog voor ons gewigtig: *opschortende de ledenen uwes verstands, en nuchteren zijnde* — (aan die geestelijke nuchterheid ontbreekt het ons te veel, wij zijn te veel verdiept in — en te bedwelmd en bezwaard door — de zienlijke dingen) — *hoopt volkomenlijk op de genade die u toegebracht is*, en toegebracht zal worden, *in de openbaring van den Heere Jezus Christus* (2).

Wat het bij ons uitwerken moet wanneer wij onze plaats gevonden hebben.

Gaat het u onder het lezen, gelijk mij onder het schrijven, dan zullen wij hier en daar wel onze plaats gevonden, en de beschamende en vernederende ontdekking gedaan hebben, dat meer dan eene. ja mogelijk verscheidene, dier oorzaken bij ons zamenloopen, die het

(1) Rom. XII: 11.

(2) 1 Petr. I: 13.

goede en groote werk onzer bekeering tot — en den wasdom in — Christus vertragen en belemmeren.

Het is eene treurige ontdekking die wij gedaan hebben. Al verbergden wij ons nu voor ons zelve, wij kunnen het toch voor God niet doen, voor wien alle dingen naakt en geopend zijn, en die nog veel meer verkeerds in ons ziet, dan ik van mij, en gij van u, immer weten of denken kunnen.

Maar wat moet dit nu bij ons uitwerken? Moeten wij het verschoonen, bedekken, en ons behelpen met de verontschuldiging, wie is er volmaakt? — Dat zou het middel zijn om, in plaats van beter, erger te worden. Neen! schamen, veroordeelen, en ons diep voor God, verootmoedigen, — dit moet het al aanstonds bij ons uitwerken, want het bewijst de uitgestrektheid en de diepte onzes zedelijken bederfs, hetwelk wij onderhouden en versterken door het toegeven aan de genoemde oorzaken, en door niet te doen wat men in deze met Gods hulp *kon* — en volgens geweten en pligt *behoorde* te doen. Wij zijn door onze traagheid en nalatigheid zelf de schuldige bewerkers van onze achterlijkheid — dat moeten wij erkennen, en wij maken het daardoor den grooten Geneesheer moeilijk, en bedroeven Zijnen goeden Geest. Och dat wij daarover hartelijk leed dragen,

het voor den Heere opregt belijden, en hem ernstig smeeken dat Hij zulke onvruchtbaren en wederstrevigen als wij zijn, — zulke trage en onleerzame discipelen, — niet verlate, gelijk wij zouden waardig zijn, — maar ons vergeve en genadig zij!

Dan, het is niet genoeg dat wij ons beklagen en vernederen, wij moeten, vooral nu wij weten wat bij ons de oorzaak is waarom wij zoo ten achteren blijven, daarvan zoeken genezen te worden. Dat is toch de hoofdzak, waartoe zou ook anders deze beschamende kennis dienen, indien zij den lust en ijver niet opwekte, om de verkeerdheid die wij in ons ontdekken tegen te gaan en te boven te komen. Dat is wel geene kleine en gemakkelijke zaak, maar wij mogen daarbij ook op Christus zien, die kracht geeft. Hij zal ons in den strijd niet verlegen laten, en indien het ons regt ernst is, wij niet traag zijn in het benaarstigen, de opwekkingen van Zijnen Geest en de aanwijzingen van Zijn Woord trachten te volgen, en met Hem en in Zijne kracht aanvangen, dan zal deze arbeid niet ijdel zijn in den Heere.

Goede en noodige raad aan hen, die wenschen deze hindernissen te boven te komen.

Er is reeds bij elke der opgenoemde oor-

zaken iets gezegd, dat dienen kan om ons te leeren wat en hoe wij daartegen op onze hoede zijn kunnen. Herleest het, en denkt daarover na; wij willen dit niet herhalen, noch verder uitbreiden en aandringen. Liever willen wij u eenige algemeene raadgevingen mededeelen, wier opvolging, om in het groote werk onzer bekeering tot God meer gelukkig voort te gaan, volstrekt onontbeerlijk is, en welke ook, wanneer gij nog andere oorzaken, die hier niet uitdrukkelijk opgegeven zijn, in u zelven moogt ontdekken, even gepast en noodzakelijk zijn, om derzelve nadeeligen invloed tegen te gaan en te verminderen.

Verwacht geene beterschap buiten het geloof in den Heere Jezus Christus. Dat geloof is de wortel waaruit de goede en Godbehagelijke vruchten moeten voortkomen, dat predikt ons het gansche Evangelie, en bevestigt de ondervinding van alle tijden. Zonder dat missen wij den innerlijken en vermogenden aandrang der dankbare wederliefde, en het gevoel der onuitsprekelijke verplichting die wij aan de genade Gods hebben. Zonder dat ontbreekt ons het enig ware beginsel uit hetwelk het Christelijke leven kan voortspruiten, en de regte bedoeling tot verheerlijking van God en den Zaligmaker, welke ons boven alles behoort te bezielen. Zoolang ons hart

niet door het geloof met God en Christus vereenigd is, en wij onze gerechtigheid en éénige vrijspraak niet geheel en alleen in Christus en Zijne verdiensten vinden en hebben, zoolang zullen al onze pogingen tot verbetering mislukken, wij mogen aan den onvruchtbaren boom eenige der buitenste takken afknotten, en voor het oog der menschen denzelven eenigzins opsieren, maar zoolang de grond waarin hij staat niet gereinigd en de wortel ondeugend is, kan hij geen goede vruchten dragen. Dankbare kinderen, en geene loonzuchtige dienstknechten, wil de Heer hebben; en de bekeering is toch niet slechts de wederkeering tot een deugdzaam leven, zoo mag de Heiden en de wijsgeer door het licht der rede het beschouwen, maar volgens den Bijbel is het de wederkeering van den afgedwaalden zondaar tot den Heere Jezus Christus als den Redder zijner ziel, en door Hem tot God als zijn Hoogste goed, zijnen miskenden en vergevenden Vader; en dat geschied door het hartreinigend geloof, op grond van het Evangelie, in den Heere Jezus Christus, door wien wij de verzoening, en de hope op God, gekregen hebben, en dan zijn wij niet meer onder de wet, maar onder de genade, worden Gode vrijwillig dienstbaar, en willen Hem met ziel en lichaam verheerlijken, omdat wij zoo duur gekocht zijn.

Verwacht geene beterschap zonder de kracht van den Geest van Christus. In Hem, en niet in ons, is de sterkte zoo wel als de gerechtigheid. Wij hebben geen leven in ons zelve, maar het is alleen *uit Hem en door Hem* dat wij kracht en leven hebben. Wij hebben u te voren gewaarschuwd tegen het misbruik dezer waarheid tot traagheid en versooning, maar de zaak zelve is toch ontegensprekelijk zeker, en de verstgevorderde en ijverigste Christenen zullen dit het ootmoedigste erkennen; daarom komen zij ook gedurig *tot Hem*, wachten zij alles *van Hem*, beginnen zij ook, met uitzigt op Zijne groote en dierbare beloften, in *Zijnen* naam met moed en kracht, en worden sterk, niet in zich zelve, maar, in den Heere en door de sterkte Zijner magt. De overwinning is ook in *dezen* strijd, alleen des Heeren; maar wij kunnen ook in allen *dezen* méér dan overwinnaars zijn door Hem die ons heeft liefgehad, wiens genade ons genoeg is, — Die den toegang tot ons hart heeft, — en licht, moed en kracht beloofd heeft zoo veel en zoo dikwijls wij daaraan behoefte hebben en ootmoedig tot Hem komen. Volhardt dus in de gebeden.

Zoekt gemeenzaam te worden met de gesteldheid van uw hart, en zijt oplettend op de uitgangen van hetzelfde. — Het is eene gewigtige vermaning van Salomo: *Behoed uw hart*

boven alles wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens (1). Wacht u zoo veel mogelijk voor afwezigheid van u-zelfen; maar zoekt nabij uw hart te leven, en onderscheidenlijk te weten wat u het meeste verstroot, afrekt en schadelijk is, ten einde daartegen ook het meeste te waken. Het is met ons naar den geest als naar het ligchaam, ieder heeft zijn bijzonder gestel: wat voor den eenen *niet* nadeelig is, is het *wel* voor eenen anderen. Door onbedachtzaamheid en gebrek aan onthouding worden velen ziek; en het is ook *hier wáár* dat men zich voor de *beginselen* moet wachten, en ieder *zich-zelfen* moet kennen.

Wordt bekend met uwen Bijbel, en houdt u eenvoudig en getrouw aan deszelfs uitspraken. De begrippen, gevoelens en handelingen der menschen zijn onderscheiden, en worden veelal gewijzigd door den tijd in welken zij leven. Één is onze Meester, namelijk Christus, Zijn Woord alleen is de waarheid die wij te gelooven hebben. Hij is onze Heer en Koning, wiens bevel voor ons de regel is naar welken wij wandelen moeten. Dat Woord moet nu rijkelijk in ons wonen in alle wijsheid; maar zal dat plaats hebben, dan behooren wij met deszelfs inhoud goed en gemeenzaam bekend te zijn, het moet

(1) Spreuk. IV: 23.

als een vriend en huisgenoot bij ons inwonen, zoodat deszelfs beloften en voorschriften dagelijks onze raadslieden en vermakingen zijn; dan wassen wij op in de kennis, krijgen geoefende zinnen ter onderscheiding van goed en kwaad, en bekomen meer een vasten geest. Die op dat Woord verstandiglijk let, zal het goede vinden, en kan zijn pad zuiver houden.

Laten de lessen der ondervinding toch niet voor u verloren gaan. De ervaring is de beste leermeesteres, omdat zij krachtiger tot ons gevoel spreekt, en doorgaans dieper indruk nalaat, dan de overtuiging des verstands; maar zij is ook dikwijls eene *scherpe* en *beschamende* leermeesteres. Wat wij gemakkelijker en aangener konden leeren door het geloof aan het onbedriegelijke Woord van God, of door het onderwijs hetwelk de wijsheid der vroegere ondervinding van anderen ter onzer leering en waarschuwing mededeelt, wordt door onopmerkzaamheid voorbij gezien, vergeten, en wel eens door eigenwijsheid verworpen; en dan moeten wij door eigene ervaring op eene voor ons vernederende wijze leeren. Wij waren onvoorzigtig, waagden ons-zelfen, vertrouwden op onze voornemens en krachten, en struikelden, dwaalden af, en werden droevig beschaamd gemaakt. Dat moeten lessen voor

de toekomst zijn: het waren gevoelige herinneringen van onze dwaasheid en zwakheid, — openbaringen van verkeerdheden en zonden die in ons wonen, — welke de zaligmakende Genade gebruiken wil ter onzer genezing, opdat wij een wijs hart zouden bekomen. Die schole der ondervinding is zoo belangrijk; daarom zijn oudere en geoffende Christenen meer wantrouwend omtrent zich-zelfen en meer omzigtig, dan jonge en eerstbeginnende, bij welke dikwijls nog veel vreemd vuur, en drift gevonden wordt, — en moeten de laatste niet te eigenwijs zijn, om van de meerdere ervaring der oudere goeden raad aan te nemen.

Laat u niet ontmoedigen bij het bespeuren van weinige vordering in het beter worden. Het is Gods weg om ons op aarde méér te doen zien hetgeen ons ontbreekt, dan wel hetgeen wij mogten gevorderd zijn. Wij hebben het eerste ook meer noodig van wege den hoogmoed onzes harten, dat zich ligt zou verheffen, en daardoor *het goede onszelfs de dood worden* (1). En wanneer gij waarlijk vordert, dan zult gij hoe langer hoe meer verkeerdheden zien die gij te voren niet zaagt, en dat u veel meer nog ontbreekt dan gij ooit gedacht had, want hoe meer licht in uw eigen hart, hoe meer u

(1) Rom. VII: 13^a.

zal openbaar worden wat er al in u schuilt; hoe meer inzien in het uitgebreide en innerlijke der Godzaligheid, hoe meer gij den afstand zult gevoelen, Zoo zal het ook zijn ten aanzien van de liefde tot God en den Heere Jezus, gij zult hoe langer hoe minder met hetgeen gij hebt, zijt, en doet, u kunnen tevreden stellen. — Dat moet u dan niet ter nederslaan of ontmoedigen, noch de hope doen opgeven; want het zijn geen reuzenstappen die men verwachten moet, maar de vorderingen, die wij maken kunnen, zijn gelijk aan kleine en naauwelijks merkbare schreden van het waggelende kind, dat nog daarenboven de hand van den Vader elk oogenblik moet vasthouden. Wij gaan hier den berg op, telkens schijnt de voet in het zand terug te gaan, nu eens glijden wij uit, wij worden spoedig vermoeid, er zijn nog zoo vele hoogten te beklimmen, de weg is soms zoo smal en steil, — maar wij zien toch in de verte op den top zoo vele voorgangers die hem bereikt hebben, dat wij door hun voorbeeld wel aangemedigd mogen worden, om navolgers te worden van hen, die door geloof, lijdzaamheid en volharding de beloften verkregen hebben (1).

(1) Hebr. X: 36.

Bemoediging voor hen, die niet traag zijn in het benaarstigen, en evenwel hunne ongelijkvormigheid en afstand met smart blijven gevoelen.

» Hoe weinig beteekenend zijn de voortgangen die ik op den weg der heiligmaking gemaakt heb: hoe veel onreinheid en bederf blijft er in mijn hart, en bezoedelt mijne beste daden en heiligste oogenblikken. Hoe zeer ontdek ik overblijfselen van verkeerdheden en zonden, welke ik reeds meende geheel onderdrukt te hebben: hoe kleeft mijne ziel nog al te zeer aan het stof: hoe zwak is nog dikwijls mijn geloof, hoe slaauw mijne liefde: hoe weinig leeft de hoop in mij. Hoe ongezind is mijn hart dikwijls, om zich kinderlijk aan den wil des Hemelschen Vaders te onderwerpen, Hem in zijnen weg te volgen, te verloochenen hetgeen waartoe Hij roept, en te doen wat Hij gebiedt.” — Zoo klaagt menig Christen: hij wenscht zoo gaarne anders te zijn; hij zoekt ook het te worden, maar hij ondervindt gedurig het tegendeel, en dit doet hem met Paulus uitroepen: *ach ik ellendig mensch!* en met een treurig hart vragen: » Zal ik wel ooit beter worden? ” — Voor u, die zoo *hongert en dorst naar de gerechtigheid*, is de belofte gegeven: *gij zult verzadigd worden.* Zalig

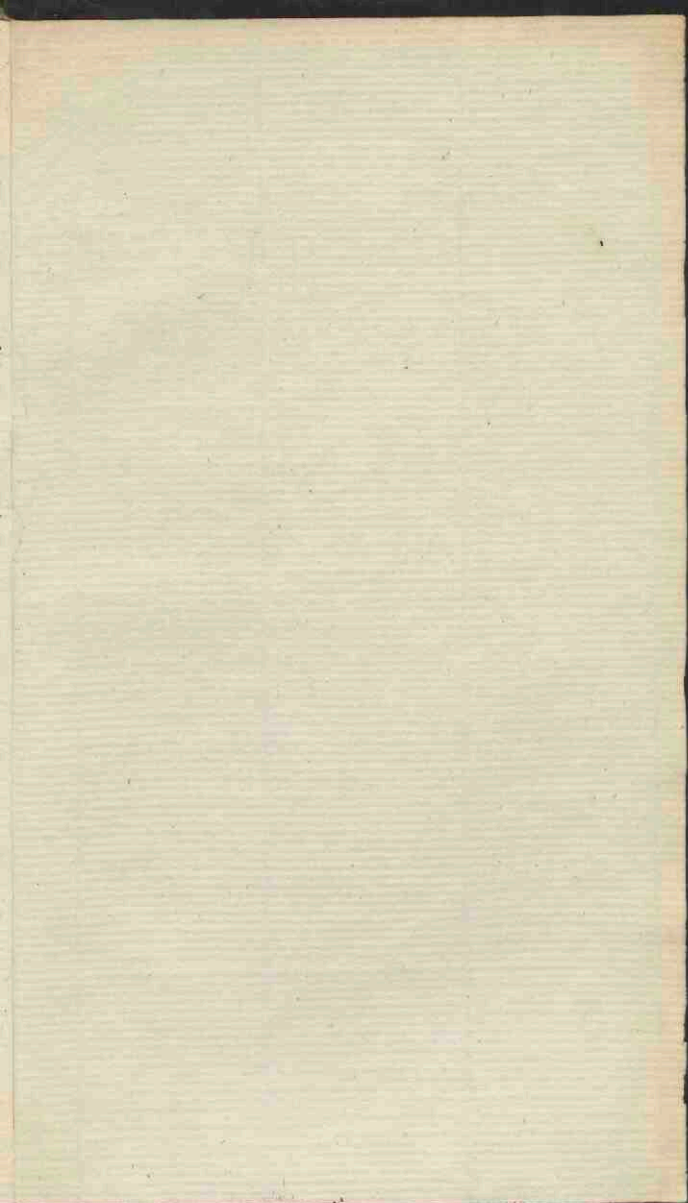
gij, die zoo *treurt*: want gij zult *vertroost* worden! Het werk des geloofs en der bekeering, dat door God in u begonnen is, zal door Hem ook voleindigd worden tot den dag van Christus, want *die het beloofd heeft, is ook getrouw en magtig om het te doen*. Schijnt het u, naar uwe tegenwoordige ervaring en uw gevoel, schier onmogelijk? Dat *zou* het ook zijn indien wij het door ons-zelfen moesten bewerken; maar het is *God* Die het doode levend maakt. Die roept de dingen die *niet* zijn, *alsof zij waren*, en Die niet varen laat de werken Zijner handen, — voor Wien geen ding onmogelijk is, en die het in zoo *vele* beloften Zijnes Woords plegtig verzekerd heeft. — *Hoe* het daartoe komen zal, weet ik noch gij, maar *dat* het zal gebeuren, — dat de geheele geest, en ziel, en ligchaam, onberispelijk zullen gesteld worden, — dat de laatste kiem der zonde uitgeroeid zal worden, en gij het beeld van Christus geheel gelijkvormig en Zijner heiligheid deelachtig zijn zult, — dit mag het geloof van den opregten dienaar des Heeren vastelijk verwachten, op grond van Gods eigene verklaring, van alle Zijne deugden en het oogmerk van het geheele verlossings-werk. — Het is te dezen aanzien gelijk met het bouwen van een nieuw huis en een^o fraaijen tempel: het buitenste, dat in het

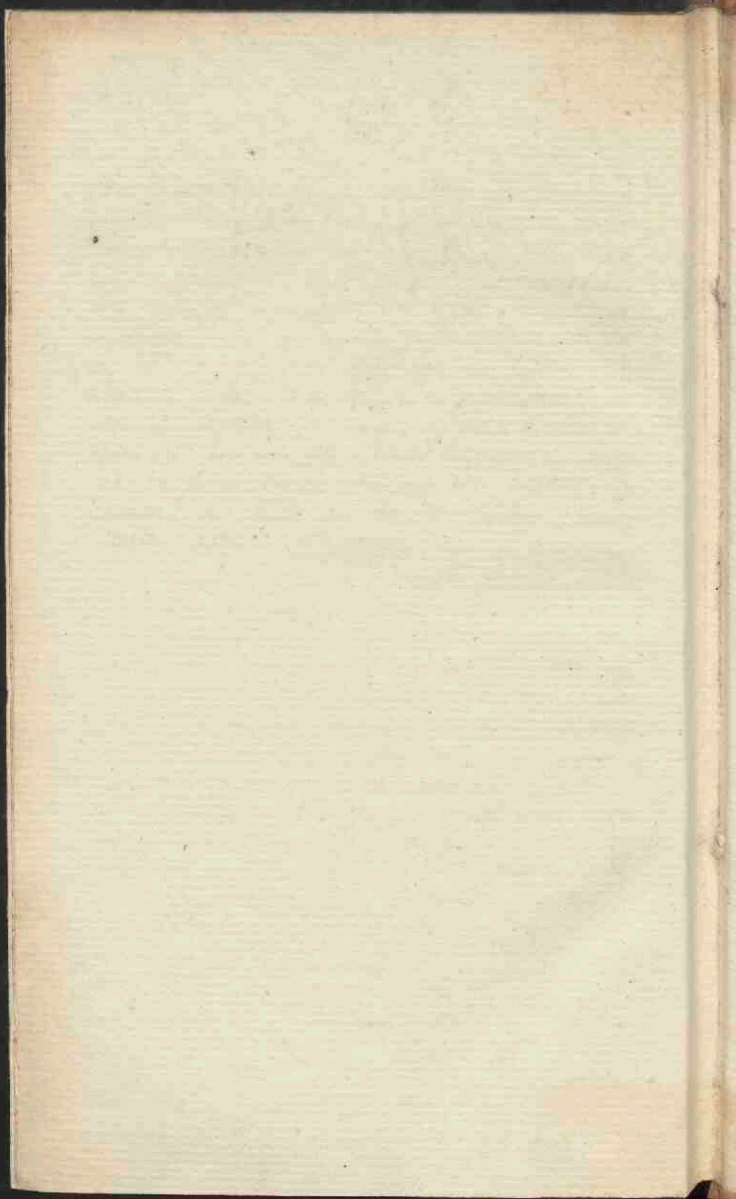
oog valt, gaat spoedig: maar het fijnere binnenwerk vordert langer tijd, maar maakt minder gedruisch: de voorbijganger kan dat niet zien, — het werk schijnt hem toe stil te staan; maar de kunstenaar en bouwmeester weet wat hij doet; en wanneer alles van binnen en van buiten naar het bestek is afgewerkt, en de steiger, die het geheel nog bedekt, weggenomen is, — dan staat het dáár als een gedenkteeken van de wijsheid desgenen, die zulk een gebouw heeft kunnen stichten. Zoo zal ook dat geestelijke huis, die heilige tempel Gods, tot prijs der heerlijkheid van Zijne genade, zonder eenig gebrek, geheel volmaakt eens geopenbaard worden. — Dat uitzigt mag en moet u sterken bij het tegenwoordig neêrdrukkende gevoel uwer onvolkomenheid en ongelijkvormigheid: dit geloof u opbeuren en in den strijd niet doen vertragen, máár als Paulus bij het klagend uitroepen: *Wie zal mij verlossen van het ligchaam dezès doods!* tevens er bijvoegen: *Ik dank God door Jezus Christus mijnen Heere!* —

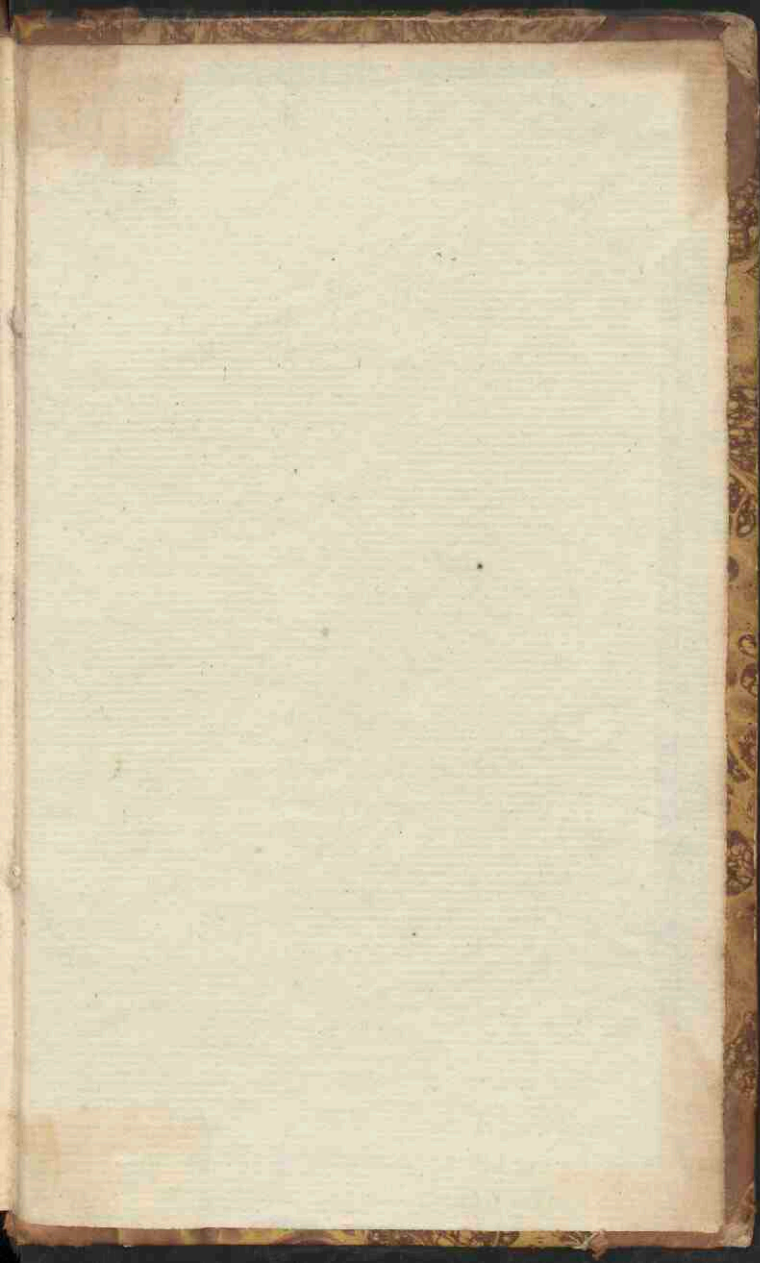
En nu bidde ik voor u die dit boekje gelezen hebt, of nog zult lezen, en voor mij die het schreef: (*) dat de *Vader van onzen Heere Jezus Christus* u en mij geve, naar den rijkdom Zijner heerlijkheid, met

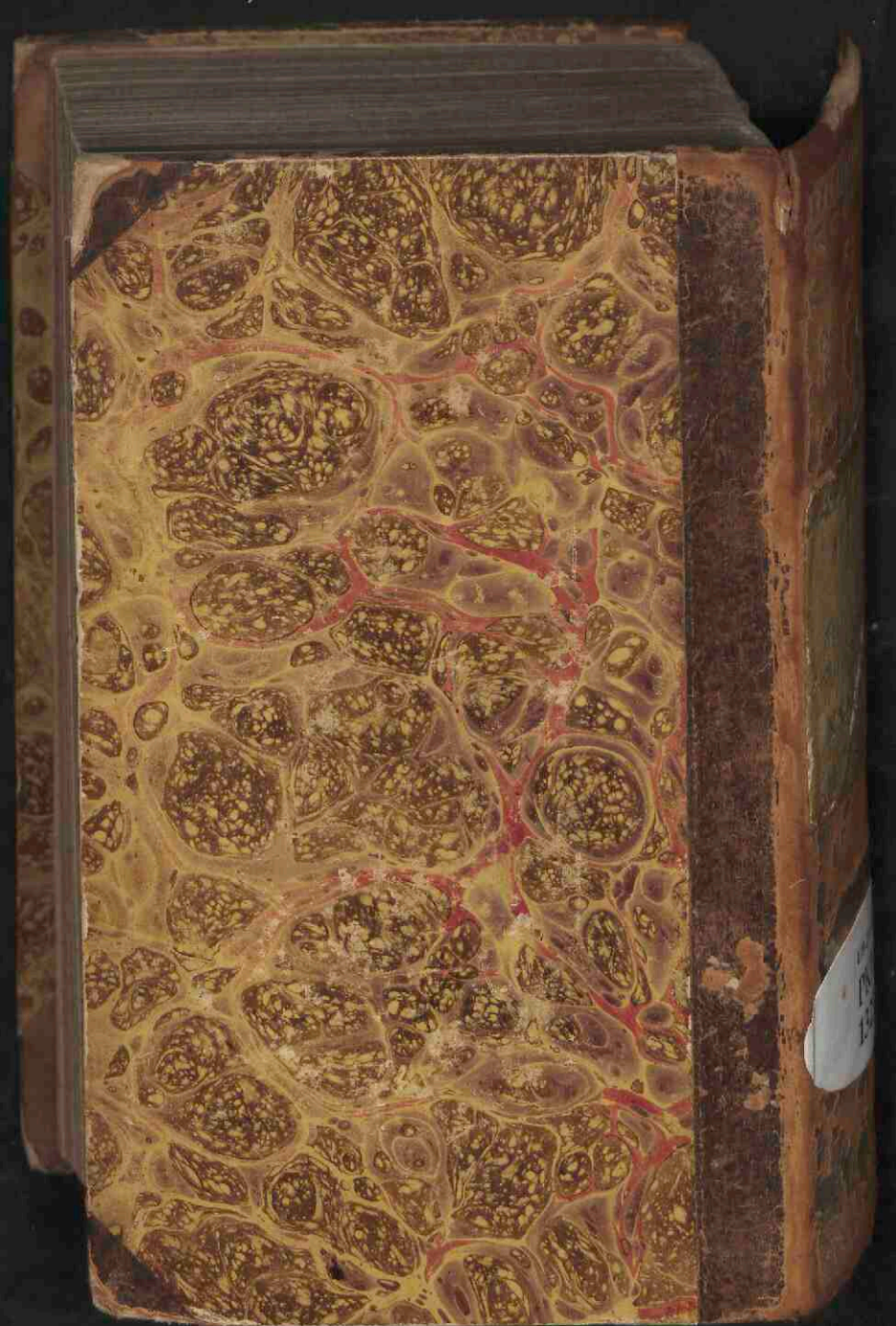
(*) Eph. III: 16 — 21.

kracht versterkt te worden door den Geest in den inwendigen mensch; opdat Christus door het geloof in onze harten wone, en wij in de liefde geworteld en gegrond zijn; en opdat wij ten vollen mogen begrijpen, met al de heiligen, welke de breedte en lengte, en diepte en hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat; en vervuld worden tot al de volheid Gods. — Hem nu, Die magtig is meer dan overvloediglijk te doen boven al wat wij bidden of denken, — Hem zij de heerlijkheid door Christus Jezus! —

12